

AIZSARGĀJAMĀ
DENDROLOĢISKĀ STĀDĪJUMA
“Brenguļu “Čiekuržu”
dendroloģiskie stādījumi”

NOVĒRTĒJUMS UN PRIEKŠLIKUMI PAR ĪADT
AIZSARDZĪBAS REŽĪMA MAIŅU

Pasūtītājs: Dabas aizsardzības pārvalde

Izpildītājs: SIA “LABIE KOKI eksperti”

Dabas aizsardzības
pārvalde

2018.

Izpētes objekts: Brenguļu “Čiekuržu” dendroloģiskie stādījumi atrodas Beverīnas novada Brenguļu pagastā. Brenguļu “Čiekuržu” dendroloģiskie stādījumi ir valsts nozīmes dabas piemineklis – dendroloģiskais stādījums.

Izpētes laiks: no 2018.gada 13.jūlija līdz 17.decembrim

Teritorijas apskate dabā: 2018.gada 19. septembris un 30. augusts.

Iesaistītie eksperti:

Arita Trimalniece, ainavu arhitekte (sērija PD E, Nr. 0723); arhitektūras maģistra grāds ainavu arhitektūrā (sērija MDE, Nr. 0540), profesionālais maģistrs vides aizsardzībā un vides inženiera kvalifikācija (sērija PD E 3279).

Daiga Strēle, Latvijā kvalificēta (apliecības sērija KAB Nr. 078039) dārzniece, Latvijas Kokkopju - Arboristu biedrības valdes locekle un Eiropas Arboristu Padomes (EAC) sertificēta arboriste (sertifikāta Nr. ID 004737).

Jolanta Kriviņa, ainavu arhitekte (sērija PD E Nr.2104);

Kristīne Zikmane, ainavu arhitekte (Sērija PD E Nr. 3415);

Laura Mazule, Latvijā kvalificēta arboriste (KAB Nr. 085273), Latvijas Kokkopju – Arboristu biedrības valdes locekle; profesionālais maģistrs vides aizsardzībā un vides inženiera kvalifikācija (Sērija PD E Nr. 3275); Ainavu arhitekte (Sērija PD E Nr. 1711).

Maija Medne, Latvijā kvalificēta kokkope - arboriste (apliecības sērija KAB Nr. 068981), bioloģe, LR sertificēta sugu un biotopu jomas eksperte (sertifikāta Nr. 102); Latvijas Dendrologu biedrības sertificēta dendroloģe (sertifikāta Nr. 011).

Saturs

Ievads.....	4
1.1. Attīstības plānošanas dokumenti un vietējās pašvaldības saistošie noteikumi.....	5
1.2. Ministru kabineta noteikumi.....	5
1.3. Latvijas Republikas likumi.....	9
1.4. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās prasības.....	12
2. Teritorijas raksturojums.....	14
2.1. Atrašanās vietas raksturojums.....	14
2.2. Vēsturiskā attīstība.....	14
2.3. Zemes vienību raksturojums un piederība.....	16
3. Teritorijas novērtējums.....	17
3.1. Ainavas novērtējums.....	17
3.2. Svešzemju sugu stādījumu/dendroloģisko vērtību raksturojums – koku novērtējums.....	18
3.3. Dabas vērtību novērtējums.....	19
4. Aizsargājamo dendroloģisko stādījumu robežu izvērtēšana.....	21
4.1. Vēsturiskais un kultūrvēsturiskais novērtējums.....	21
4.3. Dendroloģiskais novērtējums.....	21
4.4. Sugu un biotopu eksperta novērtējums.....	22
5. Rekomendācijas dabas vērtību saglabāšanai ilgtermiņā.....	22
Bibliogrāfija.....	24
Attēlu saraksts.....	28
Pielikumi.....	29

Ievads

Valsts nozīmes dabas pieminekļa – Brenguļu “Čiekuržu” dendroloģisko stādījumu novērtējums sagatavots, pamatojoties uz 2018. gada 18. jūnijā noslēgto līgumu Nr. 7.7/231/2018 starp **Dabas aizsardzības pārvaldi** un **SIA “LABIE KOKI eksperti”**. Šī līguma ietvaros paredzēts izstrādāt novērtējumu astoņiem dažādiem Latvijas dendroloģiskajiem stādījumiem – Brenguļu Čiekuržu dendroloģiskie stādījumi, Briežmuižas lapegļu stādījumi, Kalētu Mežaparka, Sāvienas baronu kapu, Stelpes “Grašu”, Stelpes “Izteku”, Stelpes “Timuku” un Tukuma “Lauksargu” dendroloģiskajiem stādījumiem un diviem potenciāli aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem – Kazdangas muižas parkam un Popes muižas parkam.

Novērtējums sastāv no ievada un 5 nodaļām, kas ietver 4 attēlus un 2 tabulas.

Pirmajā nodaļā apskatīti normatīvie akti, kas nosaka stādījumu aizsardzības statusu un regulē to darbību.

Otrajā nodaļā raksturota teritorijas atrašanās vieta, vēsturiskā attīstība un zemes vienību piederība.

Trešajā nodaļā analizētas dendroloģisko stādījumu ainaviskās un kultūrvēsturiskās vērtības, dots dendroloģiskais un dabas vērtību raksturojums un novērtējums.

Ceturtajā nodaļā atrodamas rekomendācijas dabas vērtību saglabāšanai ilgtermiņā.

Piektajā nodaļā veikta dendroloģisko stādījumu robežu izvērtēšana.

Novērtējums sagatavots uz 28 lapām un tam ir 5 pielikumi:

1. pielikums “Koku vērtēšanas kritēriji” uz 1 lapas;
2. pielikums “Dendroloģisko vērtību novērtējuma tabula” uz 6 lapām;
3. pielikums “Dižkoku uzmērīšanas anketa” uz 6 lapām;
4. pielikums “Dendroloģisko stādījumu plāns” uz 1 lapas;
5. pielikums “Sugu un biotopu eksperta atzinums Nr. MM102/22 uz 7 lapām.

Normatīvie akti

Šajā nodaļā apskatīti spēkā esošie normatīvie akti, kas nosaka un regulē dendroloģisko stādījumu teritorijas statusu un darbības tajā.

1.1. Attīstības plānošanas dokumenti un vietējās pašvaldības saistošie noteikumi

Teritorijas plānojums - Beverīnas novada teritorijas plānojums 2012.-2024. gadam, Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi

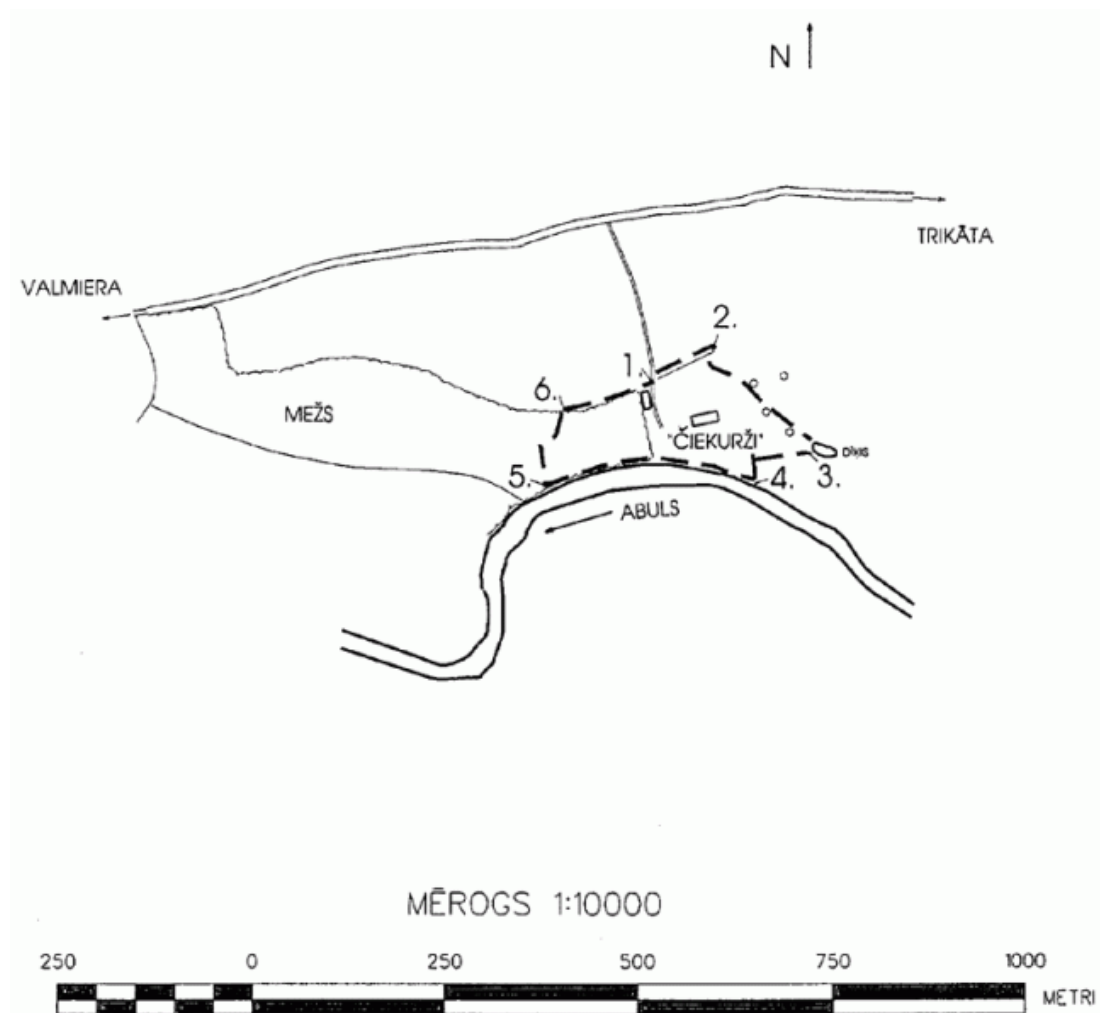
Teritorijas plānojums ir vietējās pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteiktas prasības teritorijas izmantošanai un apbūvei, tajā skaitā funkcionālais zonējums, publiskā infrastruktūra, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, kā arī citi teritorijas izmantošanas nosacījumi. Beverīnas novada teritorijas plānojumā, ko 2012. gadā ir izstrādājusi SIA “Kēmers Business and Law Company”, Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos “Čiekuržu” teritorija ir minēta kā valsts nozīmes īpaši aizsargājama dabas teritorija.

Beverīnas novada integrētās attīstības programmā 2012.-2018. gadam “Čiekuržu” māju apstādījumi ir minēti kā valsts nozīmes aizsargājamas un vērtīga dabas teritorija Brenguļu pagastā. Šajā teritorijā ir uzskaitīti tur sastopamie introducētie kokaugi, kā arī norādīts, ka “Čiekuržu” teritorijā atrodas dižkoks – Greizā priede, bet nav minēts cik liels ir koks un kurā vietā koks atrodas (nav arī skaidrs vai koks vispār tur vēl ir).

1.2. Ministru kabineta noteikumi

Ministru kabineta 2001. gada 20. marta noteikumi Nr. 131 “Noteikumi par aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem”

Noteikumi nosaka 89 šādus dabas pieminekļus – aizsargājamus dendroloģiskos stādījumus. Ar šiem noteikumiem Brenguļu “Čiekuržu” dendroloģiskajiem stādījumiem piešķirts dabas pieminekļa un aizsargājamo dendroloģisko stādījumu statuss. Šo noteikumu 83. pielikumā pievienota Brenguļu “Čiekuržu” dendroloģisko stādījumu shēma un robežu apraksts (skatīt 1. attēlu un 1. tabulu).

1.attēls "Brenguļu "Čiekuržu" dendroloģisko stādījumu shēma"

1.tabula

Brenguļu "Čiekuržu" dendroloģisko stādījumu robežu apraksts

Nr.p.k.	Robežposmu numurs pēc plāna	Pa kādiem plāna situācijas elementiem robeža noteikta
Beverīnas novads. Brenguļu pagasts		
1.	1-2	No iebraucamā ceļa un šķūņa gar lauka malu uz austrumiem
2.	2-3	Uz dienvidaustrumiem gar dārzu un koku rindu
3.	3-4	Uz dienvidrietumiem gar pļavu
4.	4-5	Pa Abula upes krastu
5.	5-6	Uz ziemeļiem un ziemeļaustrumiem pa taciņu
6.	6-1	Gar lauka malu uz austrumiem līdz sākumpunktam

Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 “**Noteikumi par īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu**”

Šajos noteikumos tiek noteikts īpaši aizsargājamās sugas (sugu saraksts pievienots noteikumu 1.pielikumā) un ierobežoti izmantojamās īpaši aizsargājamās sugas sarakstu 2.pielikums).

Ministru kabineta 2003. gada 26.augusta noteikumi Nr. 474 “**Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu**”

Noteikumi nosaka valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu un restaurāciju, kā arī kārtību, kādā tiek piešķirts vidi degradējoša objekta statuss.

Daļa dendroloģisko parku un stādījumu ir iekļauti kultūras pieminekļu sarakstā kā valsts nozīmes dabas pieminekļi; kā arhitektūras pieminekli var iekļaut objektus ar izcilu zinātnisku, kultūrvēsturisku vai izglītojošu nozīmi: nozīmīgas vietas – kombinētus cilvēka un dabas veidojumus (piemēram, pilsētu vēsturiskos centrus, ciemus, dārzus, parkus) un kultūrvēsturiskas cilvēka veidotas ainavas (līdz 19.gadsimtam ieskaitot) – teritorijas, kurām ir starptautiska vai nacionāla arhitektoniska, vēsturiska, estētiska un etnogrāfiska vērtība.

Ministru kabineta 2006. gada 21.februāra noteikumi Nr. 153 “**Noteikumi par Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu**”

Noteikumi nosaka Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu, kurš skatāms noteikumu pielikumā.

Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264 “**Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi**”

Noteikumi nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (ĪADT) vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamos un aizliegtos darbību veidus aizsargājamās teritorijās, kā arī aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās izveidošanas un lietošanas kārtību.

Noteikumi nosaka dendroloģisko stādījumu apsaimniekošanas nosacījumus.

Nosaka, aizsargājamās teritorijās aizliegtās darbības, ar konkrētiem izņēmumiem:

- nosaka, ka aizsargājamie dendroloģiskie stādījumi ir izņēmums, un tajos drīkst izmantot citzemju sugas meža atjaunošanā un ieaudzēšanā.

Noteikumu 8.nodaļas prasības attiecas uz dabas pieminekļiem, tajā skaitā, uz aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem.

Nodaļā (40.punkts) noteikts, kādas darbības ir aizliegtas dabas pieminekļa teritorijā:

- veikt darbības, kuru dēļ tiek bojāts vai iznīcināts dabas piemineklis vai mazināta tā dabiskā estētiskā, ekoloģiskā un kultūrvēsturiskā vērtība;

- iegūt derīgos izrakteņus, izņemot pazemes ūdens ieguvī personiskām vajadzībām;
- aizliegts: mainīt zemes lietošanas kategoriju, izņemot zemes lietošanas kategorijas maiņu aizsargājamās dendroloģiskajās stādījumos saskaņā ar normatīvajiem aktiem par parku ierīkošanu un apsaimniekošanu;
- aizliegts kurināt ugunsgrākus ārpus speciāli ierīkotām vietām.

Noteikumu 8.3. apakšnodaļa (48., 49., 50., 51. punkts) nosaka, ka pēc Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas saņemšanas atļauts:

- bīstamos kokus atļauts nocirst (novākt), ja nav citu iespēju novērst bīstamu situāciju (piemēram, apzāģēt zarus, izveidot atbalstus, izvietot norobežojošās barjeras un braukšanas ātrumu ierobežojošās zīmes);
- koku ciršana un dendroloģisko stādījumu atjaunošana atļauta saskaņā ar aizsargājamā dendroloģiskā stādījuma rekonstrukcijas projektu;
- aizsargājamā dendroloģiskajā stādījuma teritorijā pieļaujama infrastruktūras vai inženierkomunikāciju izbūve vai atjaunošana, kā arī ēku rekonstrukcija.

Ministru kabineta 2012.gada 2.maija noteikumi Nr. 309. “Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža”

Noteikumi nosaka kārtību koku ciršanai ārpus meža, kādā kārtībā izsniedz atļauju koku ciršanai ārpus meža, metodiku zaudējumu aprēķināšanai par koku ciršanu pilsētas un ciema teritorijā, kā arī gadījumus, kad zaudējumu atlīdzība netiek noteikta. [14]

Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumi Nr. 935 “Noteikumi par koku ciršanu mežā”

Noteikumi nosaka galvenās cirtes un kopšanas cirtes kritērijus, maksimālo kailcirtes platību, koku ciršanas kārtību mežā, dabas aizsardzības prasības koku ciršanai, cirsmu sagatavošanas kārtību, kārtību, kādā izsniedzams apliecinājums koku ciršanai, un tā derīguma termiņu, kā arī nosaka koku ciršanas kārtību Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslā, lai īstenotu būvniecību, parku, mežaparku un lauksaimniecībā izmantojamās zemes ierīkošanu, kuras rezultātā platība tiek atmežota.

Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumi Nr. 936 “Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā”

Noteikumi nosaka vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā, aprobežojumus aizsargjoslās ap purviem, bioloģiski nozīmīgu meža struktūras elementu noteikšanas un saglabāšanas nosacījumus, saimnieciskās darbības ierobežojumus dzīvnieku vairošanās sezonas laikā.

Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumi Nr. 940 “**Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu**”

Noteikumi nosaka mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu, ja mikroliegums tiek izveidots kādā no īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, papildus šiem noteikumiem piemērojamas normas, kas regulē īpaši aizsargājamās dabas teritorijas aizsardzību un apsaimniekošanu.

Ministru kabineta 2017. gada 20.jūnija noteikumi Nr. 350 “**Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu**”

Noteikumi nosaka īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu, kā arī īpaši aizsargājamās meža, krūmāju un purvu biotopus raksturojošās pazīmes. Saraksts ar piezīmēm pievienots šo noteikumu pielikumā.

Ministru kabineta 2007. gada 24. aprīļa noteikumi Nr. 281 “**Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas**”

Noteikumi nosaka tiešo kaitējumu draudu gadījumus un kārtību, kādā Valsts vides dienests organizē preventīvo pasākumu veikšanu. Tāpat tiek noteikti sanācijas mērķi un metodes, kārtība, kādā nosakāmi un veicami sanācijas pasākumi, un kārtība, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas.

1.3. Latvijas Republikas likumi

Likums “**Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām**”

Likums definē īpaši aizsargājamo dabas teritoriju sistēmas pamatprincipus, to izveidošanas kārtību un pastāvēšanas nodrošinājumu, pārvaldes, stāvokļa kontroles un uzskaites kārtību, kā arī valsts, starptautisko, reģionālo un privāto interešu savienojamību īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanā, saglabāšanā, uzturēšanā un aizsardzībā.

Likuma 6. pants nosaka, ka “dabas pieminekļi ir atsevišķi, savrupi dabas veidojumi: aizsargājamie koki, dendroloģiskie stādījumi, alejas, ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi un citi dabas retumi, kam ir zinātniska, kultūrvēsturiska, estētiska vai ekoloģiska vērtība”.

Likums nosaka vispārīgus apsaimniekošanas noteikumus. 26. pants par aizsargājamās teritorijas apsaimniekošanas organizēšanu nosaka, ka „nepieciešamo saimniecisko pasākumu veikšanai aizsargājamās teritorijās likumā noteiktajā kārtībā var izveidot biedrības un nodibinājumus. Vietējās pašvaldības var finansēt un veikt savā

administratīvajā teritorijā esošo aizsargājamo teritoriju apsaimniekošanu. Biedrības, nodibinājumi un pašvaldības par plānotajiem apsaimniekošanas pasākumiem informē Dabas aizsardzības pārvaldi”.

“Aizsargjoslu likums”

Likuma mērķis ir noteikt aizsargjoslu veidus un to funkcijas, aizsargjoslu izveidošanas, grozīšanas un likvidēšanas pamatprincipus, aizsargjoslu uzturēšanas un stāvokļa kontroles kārtību un saimnieciskās darbības aprobežojumus aizsargjoslās.

Lai gan dendroloģiskie stādījumi atbilst īpaši aizsargājamo dabas teritoriju - dabas pieminekļu (MK noteikumi Nr. 264) prasībām, kuru apsaimniekošanā jāņem vērā noteiktie aizliegumi, piemēram, bez Dabas aizsardzības pārvaldes atļaujas aizliegts cirst kokus, Aizsargjoslu likums nosaka, ka: “elektrolīniju trase — elektrolīniju darbības nodrošināšanai paredzēta dabā esoša josla, kas ietilpst aizsargjoslā un uzturama brīva no kokiem un krūmiem”.

Tā kā Aizsargjoslu likums ir augstākstāvošs nekā Ministru kabineta noteikumi, tad, ja rodas neskaidrības par koku ciršanu elektrolīniju tuvumā, tad jāņem vērā Aizsargjoslu likumā noteiktās normas.

„Meža likums”

Likuma mērķis ir veicināt meža ekonomiski, ekoloģiski un sociāli ilgtspējīgu apsaimniekošanu un izmantošanu, visiem meža īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem nodrošinot vienādas tiesības, īpašuma tiesību neaizskaramību un saimnieciskās darbības patstāvību un nosakot vienādus pienākumus; kā arī reglamentēt valsts meža zemes pārvaldības un atsavināšanas nosacījumus.

Likums nosaka, ka meža zeme ir zeme, uz kuras ir mežs, zeme zem meža infrastruktūras objektiem, kā arī mežā ietilpstošie pārplūstošie klajumi, purvi, lauces un tam piegulošie purvi.

Saskaņā ar likumu mežs ir ekosistēma visās tās attīstības stadijās, kur galvenais organiskās masas ražotājs ir koki, kuru augstums konkrētajā vietā var sasniegt vismaz piecus metrus un kuru pašreizējā vai potenciālā vainaga projekcija ir vismaz 20 procentu no mežaudzes aizņemtās platības;

Likums nosaka, ka par mežu neuzskata:

- zemi, ko aizņem esošu autoceļu zemes nodalījuma josla, dzelzceļa zemes nodalījuma josla, elektrisko tīklu un elektronisko sakaru tīklu gaisvadu līniju trase, gāzes vadu, naftas vadu trase, ūdensvadu trase un kapsēta, kā arī mākslīgas vai dabiskas izcelsmes koku rindu, kuras platums ir mazāks par 20 metriem, augļu dārzu, parku, kokaudzētavu;
- atsevišķi no meža esošu platību, kas atbilst meža definīcijai un ir mazāka par

0,5 hektāriem.

Likums nosaka, ka parku meža zemē izveido saskaņā ar teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem pēc noteikta plāna vai projekta, lai nodrošinātu sabiedrības atpūtai un izklaidei piemērotus dabas objektus. Parkam ir nepieciešama regulāra kopšana un atjaunošana, lai uzturētu tā funkcijas un kvalitāti.

Savukārt mežaparku izveido, lai nodrošinātu sabiedrības atpūtai, sportam un izklaidei piemērotus apstākļus mežā, un to apsaimnieko tādā apjomā, lai saglabātu meža ekosistēmu un nepasliktinātu teritorijas estētisko, ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību. Mežaparkā ir aizliegta kailcirte.

“Sugu un biotopu aizsardzības likums”

Likuma mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu Latvijā, saglabājot Latvijai raksturīgo faunu, floru un biotopus, regulē sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību, veicina populāciju un biotopu saglabāšanu atbilstoši ekonomiskajiem un sociālajiem priekšnoteikumiem, kultūrvēsturiskajām tradīcijām, kā arī regulē īpaši aizsargājamo sugu un biotopu noteikšanas kārtību. Likums definē valsts pārvaldes un institūciju kompetenci, zemes īpašnieku un pastāvīgo lietotāju pienākumus un tiesības sugu un biotopu aizsardzībā, nosaka nepieciešamību veikt sugu un biotopu monitoringu.

“Vides aizsardzības likums”

Likuma mērķis ir veicināt ilgtspējīgu attīstību vides aizsardzības jomā, kā arī radīt un nodrošināt efektīvu vides aizsardzības sistēmu. Tās uzdevumi ir saglabāt, aizsargāt un uzlabot vides kvalitāti, saglabāt bioloģisko daudzveidību, veicināt dabas resursu un enerģijas ilgtspējīgu izmantošanu, nodrošināt sabiedrības līdzdalību ar vides aizsardzību saistītu lēmumu pieņemšanā, kā arī nodrošināt sabiedrībai iespēju brīvi saņemt vides informāciju. Likums piemērojams saistībā ar kontroli vides aizsardzības jomā un resursu izmantošanu, iedzīvotāju tiesībām un pienākumiem vides aizsardzības jomā.

“Teritorijas attīstības plānošanas likums”

Likuma mērķis ir panākt, ka teritorijas attīstība tiek plānota tā, lai varētu paaugstināt dzīves vides kvalitāti, ilgtspējīgi, efektīvi un racionāli izmantot teritoriju un citus resursus, kā arī mērķtiecīgi un līdzsvaroti attīstīt ekonomiku. Teritorijas plānošanas viens no uzdevumiem ir saglabāt dabas un kultūras mantojumu, ainavas un bioloģisko daudzveidību, kā arī paaugstināt kultūrainavas un apdzīvoto vietu kvalitāti.

1.4. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās prasības

Eiropas Padomes 1992. gada 21. maija direktīvas 92/43/EEK par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību

Direktīvas mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos, veicot dabisko biotopu, faunas un floras aizsardzību. Direktīvas paredz, ka katrai dalībvalstij ir jāizveido aizsargājamo dabas teritoriju tīkls (saukts par NATURA 2000), kas nodrošinātu direktīvu pielikumos minēto sugu un biotopu adekvātu aizsardzību un saglabātu vai atjaunotu labvēlīgu aizsardzības stāvokli dabiskās izplatības areālā. Ja dendroloģiskais stādījums ir nozīmīgs kādas sugas dzīvotnes aizsardzībai, to var rosināt noteikt kā Natura 2000 teritoriju.

Likums “Par 1992. gada 5. jūnija Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību”

Ar šo likumu tika pieņemta un apstiprināta konvencija par bioloģisko daudzveidību Latvijā. Konvencijas uzdevumi ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un dzīvās dabas ilgtspējīga izmantošana.

Likums “Par 1979. gada Bernes Konvenciju par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu”

Ar šo likumu tika pieņemta un apstiprināta konvencija par dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu Latvijā. Konvencijas mērķi ir aizsargāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība, un arī veicināt šādu sadarbību.

Likums “Par Konvenciju par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību”

Ar šo likumu tiek pieņemta un apstiprināta 1972. gada Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas Konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību. Konvencijā tiek skaidroti jēdzieni “kultūras mantojums” un “dabas mantojums”, kā arī skaidrota nepieciešamība aizsargāt unikālas kultūras un dabas vērtības.

Likums “Par 1998. gada 25. jūnija Orhūsas konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem”

Ar šo likumu tika pieņemta un apstiprināta Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas 1998. gada 25. jūnija Orhūsas konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem Latvijā. Tas ir jauna veida starptautisks līgums, kurš sasaista vides tiesības ar cilvēka tiesībām. Orhūsas konvencija nosaka sabiedrības un valsts pārvaldes iestāžu

attiecības saistībā ar vides jautājumiem, sevišķi pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs.

Ministru kabineta 2003.gada 7.janvāra noteikumi Nr. 10 „**Noteikumi par līgumu par sikspārņu aizsardzību Eiropā**”

1991. gadā 4. decembrī pieņemtais „Līgums par sikspārņu aizsardzību Eiropā” nosaka, ka Latvijā ir jāaizliedz sikspārņu apzināta ķeršana, turēšana vai nogalināšana, jānosaka teritorijas, kas ir nozīmīgas sikspārņu saglabāšanas statusam, ieskaitot mītnēm un aizsardzībai, jāņem vērā nepieciešamie ekonomiskie un sociālie apsvērumi, identificējot un aizsargājot svarīgākās sikspārņu barošanās vietas no izpostīšanas vai traucēšanas, jāveic atbilstoši pasākumi, lai sekmētu sikspārņu aizsardzību un sekmētu sabiedrības apziņas veidošanos par sikspārņu saglabāšanas nozīmīgumu. Dendroloģiskajos stādījumos sastopamie lielie, dobumainie koki var būt piemērotas dzīvotnes sikspārņiem, kā arī ūdens objektu tuvums nodrošina nepieciešamās barošanās vietas.

Likums “**Par Eiropas ainavu konvenciju**”

Ar šo likumu tika pieņemta un apstiprināta Eiropas ainavu konvencija. Konvencijas mērķis ir veicināt ainavu aizsardzību, pārvaldību un plānošanu, kā arī organizēt sadarbību par ainavu jautājumiem Eiropā. Konvencija attiecas uz visām pušu teritorijām un ietver dabiskās, kā arī lauku, urbānās un piepilsētu teritorijas. Tā ietver sauszemes un jūras teritorijas, un iekšējos ūdeņus. Tā attiecas uz ainavām, kuras var uzskatīt par izcilām, tāpat kā uz ikdienišķām vai degradētām ainavām. Latvijā ir izstrādāts un 2007.gada 29.martā Saeimā pieņemts Likums par Eiropas ainavu konvenciju, ar kuru tā tiek pieņemta un apstiprināta.

Eiropas Padomes 2009. gada 30. novembra Direktīva 2009/147/EK **par savvaļas putnu aizsardzību**

Direktīva attiecas uz visu savvaļas putnu sugu aizsardzību, kas sastopamas dalībvalstu teritorijā. Direktīva nosaka šo sugu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību, un to izmantošanas normas. Direktīva attiecas uz putniem, putnu olām, putnu ligzdām un putnu dzīvotnēm. Dalībvalstīm jāveic nepieciešamie pasākumi, lai uzturētu šo sugu populācijas tādā līmenī, kas, pirmkārt, atbilst ekoloģijas, zinātnes un kultūras prasībām, tajā pašā laikā ņemot vērā saimnieciskās un rekreatīvās prasības, vai lai tuvinātu šo sugu populācijas minētajam līmenim. Dalībvalstīm jāveic nepieciešamie pasākumi, lai pietiekamā mērā saglabātu, uzturētu vai atjaunotu visu šo putnu sugu dzīvotņu daudzveidību un teritoriju. Dendroloģiskajos stādījumos dažādi koku ciršanas vai kopšanas, kā arī dažādi infrastruktūras izveides projekti būtu jāveic ārpus putnu ligzdošanas laika, samazinot negatīvo ietekmi uz putnu sugām.

2. Teritorijas raksturojums

2.1. Atrašanās vietas raksturojums

Brenguļu “Čiekuržu” dendroloģiskie stādījumi atrodas Beverīnas novada Brenguļu pagastā, aptuveni 17 km attālumā no Valmieras. Stādījumi atrodas Abula labajā krastā.

Beverīnas novads atrodas Vidzemes ziemeļu daļā Gaujas kreisajā krastā, Tālavas zemienes Trikātas pacēlumā. Beverīnas novada teritorija ietilpst Ziemeļlatvijas klimatiskajā rajonā, kur novērojamas pavēsas vasaras un salīdzinoši maigas ziemas ar biežiem atkušņiem, klimats ir mēreni vēss un mitrs. Lielākais nokrišņu daudzums ir novērojams jūlijā un augustā – apmēram 450-500 mm, bet aukstajā periodā 200-250 mm. Gada vidējā temperatūra ir aptuveni +5,8C. Veģetācijas periods ilgst 180-190 dienas gadā. Pirmās rudens salnas iesākas ap 10. septembri, pēdējās pavasara salnas ap 18. maiju. Valdošo vēju virziens jūlijā ir rietumu un ziemeļrietumu, savukārt janvārī ir dienvidu, dienvidrietumu un dienvidaustrumu vēji. Arktisko un jūras atlantisko gaisa masu ietekmē novērojamas krasas laika apstākļu svārstības, īsā laika periodā, kā arī nokrišņu daudzuma pieaugums. Novada teritorijā vērojamas mikroklimatiskās atšķirības, piemēram, upju ielejās: mikroklimats Gaujas un Miegupes ielejās jūtami atšķiras no pārējās teritorijas.

Brenguļu pagasts atrodas Beverīnas novada vidusdaļā. Cauri pagastam tek Gaujas kreisā krasta pieteka Abuls, kā krastā arī atrodas Brenguļu “Čiekuržu” dendroloģiskie stādījumi. 61% no pagasta teritorijas aizņem meži, kuros Gaujas smiltajos dominējošā suga ir priele.

2.2. Vēsturiskā attīstība

Brenguļu “Čiekuržu” dendroloģiskie stādījumi ierīkoti 20. gadsimta 20. gadu beigās un 30. gadu sākumā un tos ierīkoja Aleksandrs Zāmelis, savukārt papildināti 60. gadu beigās. Šobrīd stādījumi aizņem apmēram 2 ha kādreizējā Latvijas Universitātes profesora Aleksandra Zāmeļa lauku māju teritorijas.

Aleksandrs Zāmelis dzimis 1897. gada 25. augustā Trikātā, Jaunvāles “Norveļos”. Bērnību viņš pavadījis Viļņas apgabalā, kur tēvs strādājis par veterinārārstu, taču pēc ģimnāzijas absolvēšanas iestājies Pēterpils universitātē, kur studējis dabaszinības. Pēc 1917. gada revolūcijas Aleksandrs Zāmelis atgriezies Latvijā. Strādājis Latvijas Universitātē, vēlāk arī Jelgavas lauksaimniecības akadēmijā.

2. attēls “Aleksandrs Zāmelis veicot izmēģinājumus ar krustziežu dzimtas augiem LU Botāniskajā dārzā”

Aleksandrs Zāmelis mirst agrā vecumā – 46 gadu vecumā, tikai gadu pēc doktora disertācijas aizstāvēšanas par krustziežu dzimtas augu krustošanos. Aleksandrs Zāmelis ir apglabāts Siguldas kapos. Aleksandrs Zāmelis bijis talantīgs botāniķis un ģenētiķis.

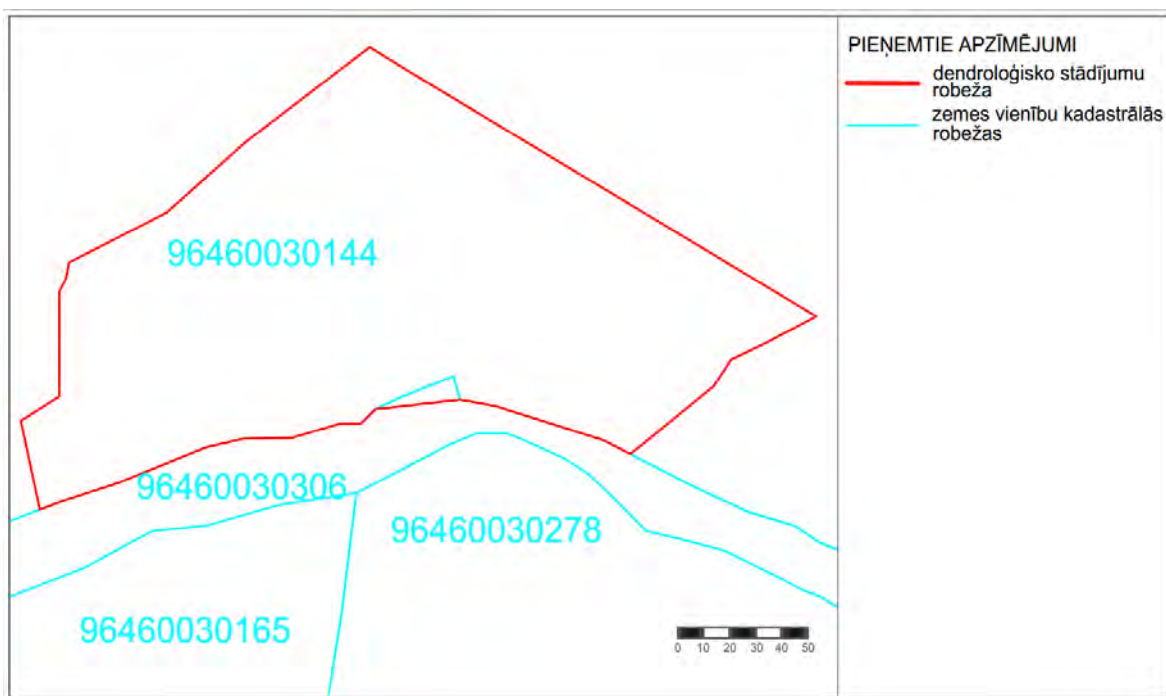
Bargajās 1930./40., 1941./42. un 1955./56. gada ziemās bojā aizgāja daudzas eksotu sugas. 1972. gadā, veicot parkā augošo koku un krūmu inventarizāciju, konstatēja 23 vietējās un 71 eksotu sugu. No eksotiem te auga balzāma baltegle (*Abies balsamea*), vienkrāsas baltegle (*Abies concolor*), Sibīrijas baltegle (*Abies sibirica*), Sibīrijas ciedrupriede (*Pinus sibirica*), Amūras korķakoks (*Phellodendron amurense*), pelēkais riekstkoks (*Juglans cinerea*) un Mandžūrijas riekstkoks (*Juglans manshurica*) u.c..

2013. gadā notikusi Brenguļu “Čiekuržu” dendroloģisko stādījumu izpēte un konsultācijas par apsaimniekošanas pasākumu plānu, kuru veica Nacionālais botāniskais dārzs.

Kopš 2001. gada Brenguļu “Čiekuržu” dendroloģiskie stādījumi ir aizsargājams objekts. Stādījumi atrodas uz fiziskai personai piederošas zemes.

2.3. Zemes vienību raksturojums un piederība

Īpaši aizsargājamais dabas piemineklis – Brenguļu “Čiekuržu” dendroloģiskie stādījumi atrodas zemes vienībā ar kadastra Nr. 96460030144, kas atrodas privātīpašumā. Teritorijas kopējā platība ir 43,07 ha. Teritorijas robežas skatīt 3. attēlā.

3. attēls “Zemes vienība, kurā atrodas “Brenguļu “Čiekuržu” dendroloģiskie stādījumi””

3. Teritorijas novērtējums

Nodaļā aprakstītas un analizētas “Brenguļu “Čiekuržu” dendroloģisko stādījumu” ainaviskās un kultūrvēsturiskās vērtības, dots bioloģiskā stāvokļa raksturojums (arī no dendroloģijas, entomoloģijas, botānikas, lihenoloģijas, brioloģijas zinātņu viedokļa), kā arī apskatītas iespējas to saglabāšanai ilgtermiņā.

Stādījumiem dots unikalitātes novērtējums, kas kalpo par pamatojumu dendroloģisko stādījumu iekļaušanai, paplašināšanai vai izslēgšanai no valsts nozīmes īpaši aizsargājamo dendroloģisko stādījumu kategorijas.

3.1. Ainavas novērtējums

“Čiekuržu” dendroloģisko stādījumu ainavas novērtējums sagatavots, apsekojot teritoriju dabā 2018. gada 19. septembrī, kā arī iepazīstoties ar pieejamajiem kartogrāfiskajiem un vēsturiskās izpētes materiāliem.

Brenguļu “Čiekuržu” dendroloģiskie stādījumi aizņem daļu no lauku māju teritorijas stādījumiem. Stādījumi atrodas paugurainā ainavā, kas mijas ar ieplakām, savukārt, virzienā uz upi ir lēzena, izteikta nogāze. Teritorijas centrālajā, ziemeļaustrumu un austrumu daļā atrodas dažādas ēkas, kur daļa no ēkām netiek izmantotas un citas tiek nojauktas. Starp šīm ēkām ir nozīmīgākie dendroloģiskie stādījumi - dažādas svešzemju kokaugu sugas, kuri atrodas ainaviskā Abulas upes līkumā (skatīt 4. attēlu). Upes krastā aug ainaviski vērtīgas parastās vīksnas (*Ulmus laevis*), kurām ir bebru radīti būtiski stumbra bojājumi.

Teritorijas rietumu daļā ir dažādu vecumu un meža nogabalu mežaudzes, kas atrodas daļēji uz vidēji stāvas nogāzes. Ziemeļrietumu teritorijas daļā koki ir izteikti stādīti rindās un stādījumu robeža tiek norobežota ar veciem, pāraugušiem korinšu (*Amelanchier sp.*) rindu stādījumiem (skatīt 5. attēlu).

4.attēls “Teritorijas centrālās daļas nogāze” un 5. attēls “Korintes krūmu stādījums”

3.2. Svešzemju sugu stādījumu/dendroloģisko vērtību raksturojums – koku novērtējums

Koku inventarizācija Brenguļu "Čiekuržu" dendroloģiskajos stādījumos veikta 2018. gada 17. septembrī. Numerācija dabā piešķirta 55 kokiem. Dendroloģiski vērtīgie koki numurēti dabā ar plastikāta numuriem pēc vienotas sistēmas, numerācija atspoguļota inventarizācijas plānā un tabulās. Koku fiziskais stāvoklis novērtēts 10 baļļu sistēmā, nosakot to vitalitāti un piešķirot tiem noteiktu krāsu (skatīt pielikumu "Koku vērtēšanas kritēriji"), kas ir apskatāms koku novērtējuma tabulās.

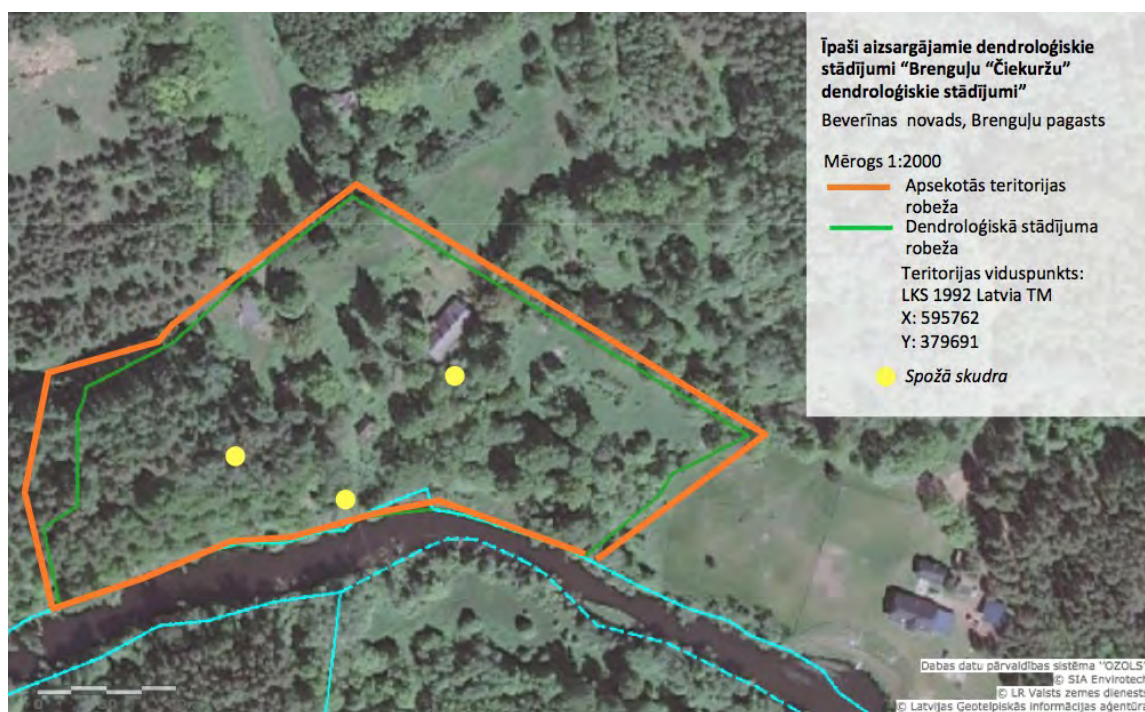
Veicot koku stāvokļa novērtējumu, secināts:

- Apsekotajā teritorijā novērtēti 19 dažādi kokaugu taksoni: balzāma baltegle (*Abies balsamea*) – 2 gab., Sibīrijas baltegle (*Abies sibirica*) – 2 gab., garzvīņu baltegle (*Abies x phanerolepis*) – 2 gab., sudraba kļava (*Acer saccharinum*) – 1 gab., pelēkais riekstkoks (*Juglans cinerea*) – 3 gab., Eiropas lapegle (*Larix decidua*) – 8 gab., Daurijas lapegle (*Larix gmelinii*) – 2 gab., Krievijas lapegle (*Larix russica*) – 6 gab., lapegļu ģints (*Larix sp.*) – 4 gab., Japānas lapegle (*Larix x kaempferi*) – 15 gab., Amūras korķkoks (*Phellodendron amurense*) – 1 gab., Kanādas egle (*Picea glauca*) – 1 gab., asā egle (*Picea pungens*) – 1 gab., Eiropas ciedrupriede (*Pinus cembra*) – 1 gab., melnā priede (*Pinus nigra*) – 1 gab., Veimuta priede (*Pinus strobus*) – 1 gab., baltais vītols (*Salix alba*) – 1 gab., rietumu tūja (*Thuja occidentalis*) – 2 gab., parastā liepa (*Tilia cordata*) – 1 gab.
- Vidējais koku fiziskā stāvokļa novērtējums objektā ir 6,64 no 10.
- Teritorijā konstatēti **ļoti vērtīgi** koki – 25 gab., kuru vainagi plānā ir atzīmēti ar sarkanu krāsu, ir noteikti saglabājami; **vērtīgi koki** – 28 gab., kuru vainagi plānā atzīmēti ar zaļu krāsu, koki iespēju robežās ir saglabājami; **mazvērtīgi koki** – 2 gab., kuru vainagi plānā atzīmēti ar pelēku krāsu; koki iespēju robežās ir saglabājami.
- Teritorijā ir konstatēti **2 valsts nozīmes dižkoki ar numuriem 053201** – baltais vītols (*Salix alba*), un **053214** – Eiropas ciedrupriede (*Pinus cembra*). Aizsargājамie koki noteikti ar Ministru kabineta 2010.gada 16. marta noteikumu Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" 2. pielikumā uzrādītajiem stumbru apkārtmēriem 1,30 m augstumā no sakņu kakla). Saskaņā ar šiem noteikumiem ir noteikta aizsargjosla vainaga projekcijas platumā, kā arī 10 m platā joslā no tās (mērot no koka vainaga projekcijas ārējās malas).
- Teritorijā konstatētu 2 potenciāli dižkoki ar **Nr.053210** – parastā liepa (*Tilia cordata*), un **Nr.053217** – sudraba kļava (*Acer saccharinum*).
- Teritorijā konstatēts **1 ekoloģiski vērtīgs koks**.
- Koku kopšanas prioritātes. **1 koks ar kopšanas prioritāti A!** (koks ir akūti bīstams), Nr. 053217; **3 koki ar kopšanas prioritāti A** (jāsakopj 1-6 mēn. laikā), Nr.

053201; 053204; 053210; **1 koks ar kopšanas prioritāti B** (nepieciešama kopšana, bet nav steidzama), Nr. 053205; **1 koks ar kopšanas prioritāti C** (var sakopt, bet nav nepieciešams), Nr. 053207; **49 koki ar kopšanas prioritāti D** (kopšana nav nepieciešama), Nr. 053202; 053203; 053206; 053208; 053209; 053211; 053212; 053213; 053214; 053215; 053216; 053218; 053219; 053220; 053221; 053222; 053223; 053224; 053225; 053226; 053227; 053228; 053229; 053230; 053231; 053232; 053233; 053234; 053235; 053236; 053237; 053238; 053239; 053240; 053241; 053242; 053243; 053244; 053245; 053246; 053247; 053248; 053249; 053250; 053251; 053252; 053253; 053254; 053255.

3.3. Dabas vērtību novērtējums

Brenguļu "Čiekuržu" dendroloģiskajos stādījumos sastopama viena īpaši aizsargājama suga, pēc Ministru kabineta noteikumiem Nr.396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" - spožā skudra (*Lasius fuliginosus*), kā arī ierobežoti izmantojamā suga parka vīngliemezis (*Helix pomatia*). Teritorijā konstatētas trīs spožās skudras ligzdas (skatīt 6. attēlu), kas atrodas vecu koku sakņu sistēmā.

6.attēls "Spožās skudras ligzdas atradnes"

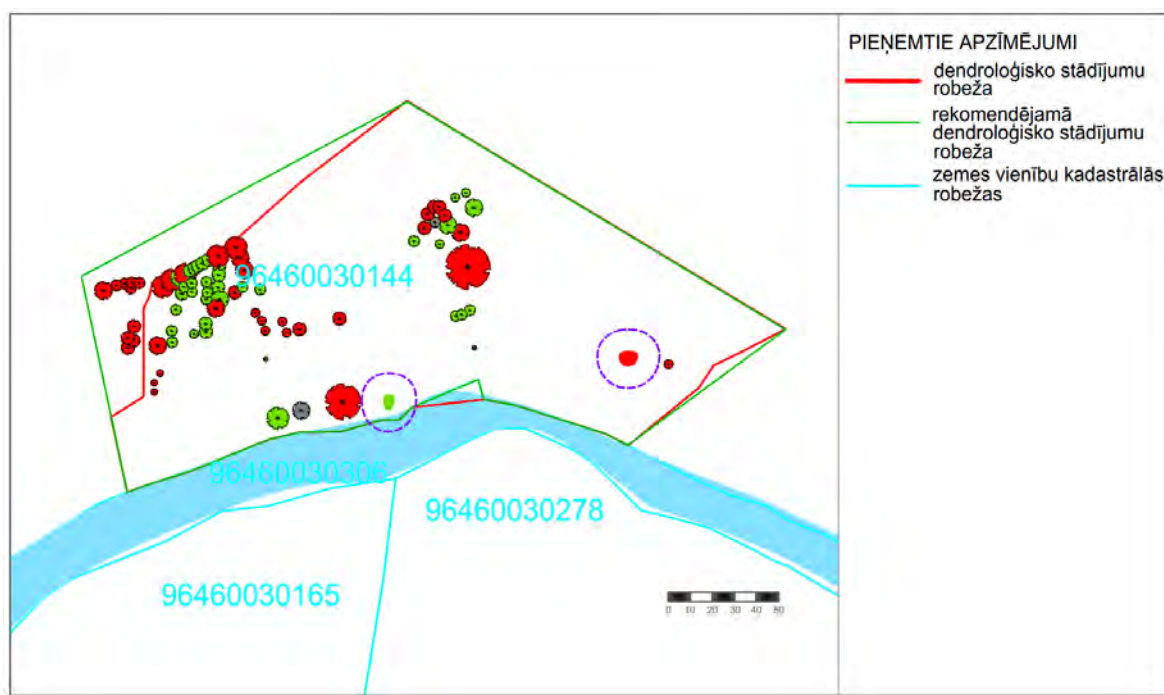
Pēc SIA "LABIE KOKI eksperti" 2018. gada septembrī veiktās koku inventarizācijas datiem, dendroloģiskajos stādījumos konstatēti divi īpaši aizsargājami dabas objekti - dižkoki (definēti pēc Ministru kabineta noteikumu Nr.264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" 2. pielikumā uzrādītajiem stumbru apkārtmēriem 1,3 m augstumā no sakņu kakla). Dendroloģisko stādījumu teritorijā

konstatētie dižkoki – Nr. 53201, baltais vītols (*Salix alba*), un Nr. 53214 - Eiropas ciedrupriede (*Pinus cembra*). Dabas daudzveidības attīstībai potenciāli nozīmīgi ir visi vecie koki teritorijā, jo īpaši tādi, kuros ir esoši vai var veidoties dobumi. Piemēram, kokā Nr. 53210, parastajā liepā, dzīvo meža pūce (*Strix aluco*), ko izdevās konstatēt pēc savāktā spalvu materiāla no dobuma, kā arī apsekojuma laikā novērot vizuāli. Teritorijas austrumu daļā zemsedzē novērojami tādi augi kā lielā nātre (*Urtica dioica*), podagras gārsa (*Aegopodium podagraria*), kā arī dažādi potenciāli invazīvi augi kā sīkziedu sprigane (*Impatiens parviflora*), Kanādas zeltslotiņa (*Solidago canadensis*), ārstniecības ziepjusakne (*Saponaria officinalis*), Japānas krūmsūrene (*Reynoutria japonica*), kā arī zemsedzē ir daudz parastās ievas (*Padus avium*) atvašu.

4. Aizsargājamo dendroloģisko stādījumu robežu izvērtēšana

Šajā nodaļā pēc sniegtajiem ekspertu novērtējumiem un atzinumiem tiek izvērtēta Brenguļu “Čiekuržu” dendroloģisko stādījumu atbilstība dendroloģisko stādījumu statusam.

Izvērtējot dendroloģisko stādījumu vēsturi, kultūrvēsturisko nozīmīgumu, ainavas vērtību, dendroloģisko un dabas vērtību, secināts, ka īpaši aizsargājamās dabas teritorijas statuss, dendroloģiskie stādījumi, - saglabājams un rekomendējams teritorijas rietumu mežaudzes daļas robežu koriģēt, paplašinot un pamatojot to ar dendroloģisko novērtējumu. (skatīt 7. attēlu). Dendroloģisko stādījumu statuss noteikti saglabājams, bet nepieciešams veikt robežu paplašināšanu, jo daļa ļoti vērtīgu un izcilu koku atrodas ārpus dendroloģisko stādījumu robežas.

7.attēls “Rekomendējamās robežas izmaiņas”

4.1. Vēsturiskais un kultūrvēsturiskais novērtējums

Brenguļu “Čiekuržu” dendroloģiskie stādījumi ierīkoti 20. gadsimta 20. gadu beigās un 30. gadu sākumā kā privāts selekcionāra dārzs un tika papildināti 60. gadu beigās. Šobrīd par Aleksandra Zāmeļa lauku māju teritorijas stādījumiem un to vēsturi ir minimāli pieejama informācija. Rekomendējams stādījumam veikt padziļinātu vēstures izpēti, lai noteiktu kultūrvēsturisku vērtību šiem stādījumiem.

4.3. Dendroloģiskais novērtējums

SIA “LABIE KOKI eksperti” veiktajā dendroloģisko stādījumu kokaugu novērtējumā tiek konstatēti 18 dažādu introducētie koku taksoni un 2 īpaši aizsargājami dabas objekti –

dižkoki. Daļa vērtīgu kokaugu ar numuriem 053221, 053222, 053223 atrodas ārpus dendroloģisko stādījumu teritorijas, tiek **rekomendēts saglabāt dendroloģiskā stādījuma statusu un precizēt teritorijas robežu**, iekļaujot šos stādījumus.

4.4. Sugu un biotopu eksperta novērtējums

Dendroloģiskā stādījuma "Brenguļu "Čiekuržu" dendroloģiskie stādījumi" lielākā vērtība ir daudzie svešzemju kokaugu taksoni, kas sasnieguši iespaidīgus izmērus Latvijas klimatā. Īpaši aizsargājamām un ierobežoti izmantojamajām sugām, kas sastopamas teritorijā, ir tikai lokāla nozīme un to klātbūtne nedod būtisku argumentāciju īpaši aizsargājama dabas teritorijas statusa saglabāšanai vai atcelšanai. Lai lemtu par šīs teritorijas statusa pamatotību un par robežu korekciju, jāizvērtē stādījumā sastopamo kokaugu taksonu unikalitāte un izvietojums.

No sugu un biotopu redzespunkta, priekšlikumu teritorijas robežu izmaiņām nav.

5. Rekomendācijas dabas vērtību saglabāšanai ilgtermiņā

Šajā nodaļā sniegtas rekomendācijas Brenguļu "Čiekuržu" dendroloģisko stādījumu uzlabošanai un dabas vērtību saglabāšanai ilgtermiņā (2.tabula).

Pirms dendroloģisko stādījumu kopšanas, uzturēšanas, labiekārtošanas vai būvniecības darbiem, izstrādājams rekonstrukcijas projekts, kurā iekļaujama teritorijas izpēte, novērtējums un teritorijas kopšanas un uzturēšanas plāns, paredzot labiekārtošanas darbus, kas veicinātu teritorijas attīstību. Koku kopšana (vainagu sakopšana, bīstamo koku nozāģēšana) veicama atbilstoši kopšanas darbu tabulai (skatīt pielikumu "Koku novērtējuma tabula"). Veicot labiekārtošanas vai būvniecības darbus aizsargājamo Brenguļu "Čiekuržu" dendroloģisko stādījumu teritorijā, rekomendējams pirms būvniecības darbiem saņemt atzinumu no kokkopja - arborista un sugu un biotopu eksperta, kas apliecinātu, ka paredzētā būvniecība neietekmēs dabas vērtību dzīvotspēju un pastāvēšanu ilgtermiņā.

Aizliegtās un atļautās darbības Brenguļu "Čiekuržu" dendroloģiskā stādījuma teritorijā tiek noteiktas ar Ministru kabineta 2010. gada 16. marta pieņemtajiem noteikumiem Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi", 8.3. apakšpunktu, kur aprakstītas atļautās un aizliegtās darbības dendroloģiskajos stādījumos, kā arī 8.2. apakšpunktu, kur aprakstītas atļautās un aizliegtās darbības īpaši aizsargājama koka jeb dižkoka teritorijā.

Nepieciešamie apsaimniekošanas pasākumi

Nr. p.k.	Veicamā darbība	Mērķis	Prioritāte
1.	Potenciāli invazīvo sugu ierobežošana	Ārstniecības ziepjusaknes, Japānas krūmsūrenes, sīkziedu spriganes un Kanādas zeltslotiņas audzes attīstību nepieciešams ierobežot – regulāri pļaujot teritoriju un nopļauto aizvedot prom, kā arī jāseko līdzi tās izplatībai, neļaujot ieņemt arvien jaunas teritorijas.	Aktivitāte jāuzsāk pēc iespējas ātrāk.
2.	Teritorijā bebru izplatību un radīto kokaugu bojājumu ierobežošana	Abulas upē mītošos bebrus nepieciešams izķert, samazinot to populāciju, lai saglabātu teritorijā dendroloģiskos retumus un ainaviskos kokus dzīvotspējīgus.	Aktivitāte jāuzsāk pēc iespējas ātrāk.
3.	Piesaistīt teritorijai dabas daudzveidību	1. Atstāt netraucētai attīstībai blīvo mežaudzi parka ziemeļrietumu daļā. 2. Nepieļaut turpmāku mirušās koksnes izvākšanu. 3. Nodrošināt spožās skudras populācijas netraucētu attīstību	Aktivitāte jāuzsāk pēc iespējas ātrāk.
4.	Koku sakopšanas darbi (zaru nozāģēšana, bīstamo koku nozāģēšana, dižkoku vainagu sakopšana).	1. Ja tiek veikta koku kopšana un bīstamo koku nozāģēšana, lielo koku stumbrus un masīvos skeletarus nepieciešams saglabāt parkā kā mirušo koksni. Šādā veidā tiktu piesaistītas sugas, kas apdzīvo mirušu koksni – vaboles, sūnas, ķērpji u.c. dzīvnie organismi. 2. Lai palielinātu atmirušās koksnes daudzumu parkā, ieteicams, lielos, sausos zarus nenozāģēt pie stumbra, bet atstāt drošā garumā stumbeņi. 3. Lai veicinātu parkā sastopamo dižkoku ilgmūžību, katram kokam sagatavotas nepieciešamo kopšanas darbu norādes un darbu steidzamības pakāpe.	Aktivitāte jāuzsāk, ja koki kļūst bīstami, vispirms izvērtējama koku sakopšana bīstamības novēršanai, nevis nozāģēšana.
5.	Teritorijas labiekārtošana (būvniecības veikšana tiešā koku tuvumā, jaunu koku stādīšana bojā gājušo koku vietā)	1. Ja ir nepieciešams veikt būvniecības darbus, tad ir jāievēro dižkoku aizsardzības zonas un pārējo koku sakņu aizsardzības kritiskās, minimālās un optimālās zonas, kā arī veikt pasākumus koku aizsardzībai. 2. Dendroloģisko stādījumu upes krastā kokiem tiek nodarīti būtiski mehāniski bojājumi. Ja netiks apkarota bebru populācijas attīstība, tad liela daļa lapu koku šajā teritorijā kļūs bīstami un pakāpeniski aizies bojā, kā arī apdraudēs teritorijas lietotājus.	Aktivitāte veicama tikai atbilstoši rekonstrukcijas projektam.

Bibliogrāfija

1. Aizsargjoslu likums (1997). Latvijas Republikas Saeimas likums. Latvijas Vēstnesis Nr. 56/57 25.februārī. <https://likumi.lv/doc.php?id=42348>, sk. 15.11.2018.
2. *Aleksandrs Zāmelis*. <http://archive.li/wSxSW>, sk.20.11.2018.
3. Bells S., Nikodemus O. (2000) Rokasgrāmata meža ainavas plānošanai un dizainam, Rīga: Valsts Meža dienests.
4. Berga. I. *Botāniķa Aleksandra Zāmeļa simts divdesmit gadu jubileju atceroties* (2017). Latvijas universitāte. 23.augustā. <https://www.lu.lv/en/jf/par-mums/ul-media/news/zina/t/39557/>, sk.09.10.2018.
5. Beverīnas novada integrētā attīstības programma 2012.-2018. gadam. Novada situācijas apraksts (2012). http://arhivs.beverina.lv/images/stories/dokumenti/Teritorijas_planojums/Planosanas_dokumenti/bn_apraksts.pdf, sk. 15.11.2018.
6. Brenguļu „Čiekuržu” dendroloģiskie stādījumi. Aizsargājamie dendroloģiskie stādījumi. <http://latvijas.daba.lv/aizsardziba/teritorijas/stadijumi.shtml>, sk. 20.11.2018.
7. Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā (2012). Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi Nr. 936. Latvijas Vēstnesis, Nr.203 28.decembrī. <https://likumi.lv/doc.php?id=253758>, sk. 15.11.2018.
8. Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā (2013). Noteikšanas rokasgrāmata. 2. papildināts izdevums. Rīga, Latvijas Dabas fonds, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 320 lpp.
9. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi (2010). Latvijas Republikas Ministru kabineta 16. marta noteikumi Nr. 264. Latvijas Vēstnesis, Nr. 50, 30. martā. <https://likumi.lv/doc.php?id=207283> sk. 15.11.2018.
10. Kadastrs.lv. Karšu pārlūks. <https://www.kadastrs.lv/>, sk. 19.11.2018.
11. Kalniņš M., Priekšlikumi NATURA 2000 teritoriju dibināšanai lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* (=barnabita) aizsardzībai. (2014) Sigulda, Biedrība "Zaļā upe".
12. Lapkoku praulgrauzis. Sabiedriskā monitoringa rokasgrāmata. https://daba.gov.lv/upload/File/DOC/SabM_R_07_LapkokuPraulgr.pdf, sk. 20.11.2018.
13. Latvijas daba. 6. sējums. Rīga: preses nams. 1998.
14. Meža likums (1997). Latvijas Republikas Saeimas likums. Latvijas Vēstnesis Nr. 98/99 16. martā. <https://likumi.lv/doc.php?id=2825>, sk. 15.11.2018.

15. Nacionālā botāniskā dārza darbības stratēģija 2014.-2016. gadam (2014.) https://www.nbd.gov.lv/files/uploaded/2014_NBDZinInstStrategija.pdf, sk.20.11.2018.
16. Noteikumi par aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem (2001). Latvijas Republikas Ministru kabineta 20. marta noteikumi Nr. 131. Latvijas Vēstnesis, Nr. 48, 23. martā. <https://likumi.lv/doc.php?id=5773>, sk. 15.11.2018.
17. Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu (2017). Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi Nr.350. Latvijas vēstnesis, Nr. 126, 27. jūnijā. <https://likumi.lv/ta/id/291790-noteikumi-par-ipasi-aizsargajamo-biotopu-veidu-sarakstu>, sk. 20.11.2018.
18. Noteikumi par īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu (2000). Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi Nr.396. Latvijas Vēstnesis, Nr. 413/417 17. novembrī. <https://likumi.lv/doc.php?id=12821>, sk. 15.11.2018.
19. Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža (2012). Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi Nr. 309. Latvijas Vēstnesis, Nr.70 8.maijā. <https://likumi.lv/doc.php?id=247350>, sk. 15.11.2018.
20. Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu (2003). Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi Nr. 474. Latvijas Vēstnesis, Nr.118. 29. augustā. <https://likumi.lv/doc.php?id=78458>, sk. 15.11.2018.
21. Noteikumi par Latvijā sastopamo Eiropas savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu (2006). Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi Nr. 153. [Latvijas Vēstnesis](#), Nr. 33 (3401), 24.februārī. <https://likumi.lv/doc.php?id=128923>, sk. 15.11.2018.
22. Noteikumi par līgumu par sikspārņu aizsardzību Eiropā (2003). Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi Nr. 10. Latvijas Vēstnesis, Nr.5 10.janvārī. <https://www.vestnesis.lv/ta/id/70073>, sk. 15.11.2018.
23. Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu (2013). Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi Nr. 940. Latvijas Vēstnesis, Nr. 203 28.decembrī. <https://likumi.lv/doc.php?id=253746>, sk. 15.11.2018.
24. Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas (2007). Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi Nr. 281. Latvijas Vēstnesis, Nr. 78 16. maijā. <https://likumi.lv/ta/id/157197>, sk. 15.11.2018.
25. Ozols. Dabas datu pārvaldības sistēma. Dabas aizsardzības pārvalde. <http://ozols.daba.gov.lv/pub/>, sk. 20.11.2018.

26. Par 1979.gada Bernes konvenciju par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību (1996). Latvijas Republikas Saeimas likums. Latvijas Vēstnesis, Nr.1/2, 1997. gada 3.janvārī. <https://likumi.lv/doc.php?id=41733>, sk. 15.11.2018.
27. Par 1992. gada 5. jūnija Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību (1995). Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis, Nr.137, 8.septembrī. <https://likumi.lv/doc.php?id=36679>, sk. 15.11.2018.
28. Par 1998. gada 25. jūnija Orhūsas konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (2002). Latvijas Republikas Saeimas likums. Latvijas Vēstnesis, Nr.64 26.aprīlī. <https://likumi.lv/doc.php?id=61586>, sk. 15.11.2018.
29. Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (1992). Eiropas Padomes Direktīvas 92/43/EEK. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex%3A31992L0043>, sk. 15.11.2018.
30. Par Eiropas ainavu konvenciju (2007). Latvijas Republikas Saeimas likumi. Latvijas Vēstnesis, Nr.63 18.aprīlī. <https://likumi.lv/doc.php?id=156001>, sk. 15.11.2018.
31. Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (1993). Latvijas Republikas Augstākās Padomes likums. Latvijas Vēstnesis, Nr.5 25. martā. <https://likumi.lv/doc.php?id=59994>, sk. 15.11.2018.
32. Par Konvenciju par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību (1997). Latvijas Republikas Saeimas likums. Latvijas Vēstnesis, Nr.58/59 26.februārī. <https://likumi.lv/doc.php?id=42381>, sk. 15.11.2018.
33. Par pašvaldībām (1994). Latvijas Republikas Saeimas likums. Latvijas Vēstnesis, Nr. 61. 24. maijā. <https://likumi.lv/doc.php?id=57255>, sk. 15.11.2018.
34. Par savvaļas putnu aizsardzību (2009). Eiropas Padomes Direktīva 2009/147/EK <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32009L0147>, sk. 15.11.2018.
35. Rudovics A., Rudovica T. Latvijas fiziskā ģeogrāfija, 1995.
36. Sugu un biotopu aizsardzības likums (2000). Latvijas Republikas Saeimas likums. Latvijas Vēstnesis Nr. 121/122 5.aprīlī. <https://likumi.lv/doc.php?id=3941>, sk. 15.11.2018.
37. Teritorijas attīstības plānošanas likums (2011). Latvijas Republikas Saeimas likums. Latvijas Vēstnesis Nr.173 2. novembrī. <https://likumi.lv/doc.php?id=238807>, sk. 15.11.2018.
38. Vides aizsardzības likums (2006). Latvijas Republikas Saeimas likums. Latvijas Vēstnesis Nr.183 15.novembrī. <https://likumi.lv/doc.php?id=147917>, sk. 15.11.2018.

Attēlu saraksts

- 1.attēls **“Brenguļu “Čiekuržu” dendroloģisko stādījumu shēma”**. MK noteikumi Nr.131 “Noteikumi par aizsargājamiem dendroloģiskiem stādījumiem”;
2. attēls **“Aleksandrs Zāmelis veicot izmēģinājumus ar krustziežu dzimtas augiem LU Botāniskajā dārzā”**. Attēls no Botānikas muzeja krājuma;
3. attēls **“Zemes vienība, kurā atrodas “Brenguļu “Čiekuržu” dendroloģiskie stādījumi”**
- 4.attēls **“Teritorijas centrālās daļas nogāze”**. Autoru esošās situācijas fotofiksācija;
5. attēls **“Korintes krūmu stādījums”**. Autoru esošās situācijas fotofiksācija;
- 6.attēls **“Spožās skudras ligzdas atradnes”**. Autoru veidota shēma pēc Dabas datu pārvaldības sistēmas “Ozols”; kadastrs.lv un veiktā apsekojuma dabā;
- 7.attēls **“Rekomendējamās robežas izmaiņas”**. Autoru veidota shēma pēc Dabas datu pārvaldības sistēmas “Ozols”; kadastrs.lv.

Pielikumi

KOKU VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI

PIEŅEMTIE APZĪMĒJUMI DENDROLOĢISKĀS IZPĒTES TABULĀ

vecumposma vērtējuma kritēriji

vecumposms	paskaidrojums	vitalitāte
V1	jauns koks, vainags strauji aug uz augšu	augsta vidēja zema
V2	koks gan uz augšu, gan platumā, sasniedzis reprodutīvo vecumu	augsta vidēja zema
V3	koks sasniedzis savus maksimālos izmērus	augsta vidēja zema
V4	koks sarūk augumā, noveco	augsta vidēja zema
V5	beigts	

pieņemtie apzīmējumi

apzīmējums	paskaidrojums
	koks ir valsts nozīmes dižkoks (MK noteikumi)
	koks ir vietējās nozīmes dižkoks
	potenciāls valsts nozīmes dižkoks
	koks ir ainaviski vērtīgs
	koks ir dendroloģisks retums
	kokam ir ekoloģiska vērtība
	kokam ir kultūrvēsturiska vērtība

koka fiziskā stāvokļa novērtējums

vērtējums	paskaidrojums
10	izcils
9	gandrīz izcils
8	joti labs
7	labs
6	gandrīz labs
5	ar problēmu
4	bojāts
3	stipri bojāts
2	gandrīz beigts
1	beigts
0	koka vairs nav

koka vispārējais novērtējums

krāsa plānā	paskaidrojums
	izcils
	joti vērtīgs
	vērtīgs
	mazvērtīgs
	nevērtīgs

kopšanas darbu prioritāte

vērtējums	paskaidrojums
	jāsakopj nekavējoties (koks akūti bīstams)
	noteikti jāsakopj (1 - 6 mēn. laikā)
	jāsakopj (nav steidzami)
	var sakopt (pēc nepieciešamības)
	kopšana nav nepieciešama

KOKU NOVĒRTĒJUMA TABULA

Nr.p.k.	NOSAUKUMS		PAMATRĀDĪTĀJI							KOKU KOPŠANA		
	Latīniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	Stumbra apkārtmērs, m	Koka augstums, m	Vainaga platums, m	Vēcm- posms	Vitalitāte	Vīspārējais un fiziskā stāvokļa novērtējums	Apraksts	Prioritāte	Darba stundas	Ieteikumi
01/053201	 <i>Salix alba</i>	Baltais vītols	7,15	13	Z 0; D 6; A 3; R 1	V4	vidēja	vērtīgs 3	Kokam ir plaši stumbra bojājumi, ir nolūzis gandrīz viss vainags. Veidojas 2 jaunas asis no stresa zariem. Koks aug pie pirtīņas, upes krastā. Vainaga zonā ~2 m attālumā Z virzienā aug jauna eglīte. Koks ir uz sabrukšanas robežas. Koka vainaga stabilitāte strauji degradējās un ar kopšanas darbiem nav iespējams saglabāt ainaviski vērtīgu un ilgtermiņā drošu koku. Līdz sakopšanas darbiem koks ir bīstams!	A	6	Pilna vainaga redukcija, samazinot risku dzīvībai vainaga daļai nolīzt. Kopšanas darbus atkārtot pēc 3-5 gadiem.
1/053202	<i>Abies x phanerolepis</i>	garzvīņu baltegle	1,39	~ 21	~ 5	V3	augsta	vērtīgs 8	Koks aug grupā ar parasto egli. Vainags attīstīts pussēferisks R virzienā. Koks A pusē tiek noēnots no parastajām eglēm.	D		Kopšana nav nepieciešama.
2/053203	<i>Larix decidua</i>	Eiropas lapegle	1,15; 1,24; 1,40; 1,47; 1,57	~ 22	~ 6	V3	augsta	ļoti vērtīgs 6	Pieci koki grupā. Vienam no kokiem ir nozāģēta otra konkurējošā ass. Labi stumbram kambija pieaugumi.	D		Kopšana nav nepieciešama.
3/053204	<i>Larix decidua</i>	Eiropas lapegle	1,41	~ 21	~ 5	V3	vidēja	mazvērtīgs 4	Koks ir atšķēlies, stumbram ir plaši bojājumi. Aizlūzušas un iekārušās stumbra šķēpeles. Iespējams, ir iespēris zibens šim kokam.	A	~ 3,0	Koka nozāģēšana.
4/053205	<i>Juglans cinerea</i>	pelēkais riekskok	1,98	~ 15	~ 8	V4	vidēja	vērtīgs 4	Kokam konkurējošā galotnes daļa ir nokaltusi. Vairāki nokaltuši sāņzari. Vainags pamazām samazinās. Stumbra lejasdaļā ir joslas ar atmirušu kambiju. ~2 m augstumā D virzienā ir cietiepes sēņu auglķermenis.	B	~ 7,0	Sauso zaru izzāģēšana un pilna vainaga redukcija.
5/053206	<i>Abies sibirica</i>	Sibīrijas baltegle	0,80; 1,05	~ 20	~ 4	V3	augsta	vērtīgs 7	Koks stumbra lejas daļā dalās divās asīs. Vainags attīstīts R virzienā. A virzienā ir nozāģēts liela diametra koks.	D		Kopšana nav nepieciešama.

* Bīstams koks līdz tā sakopšanas brīdim var radīt nopietnus draudus cilvēkiem, veselībai un īpašumam.

KOKU NOVĒRTĒJUMA TABULA

Nr.p.k.	NOSAUKUMS		PAMATRĀDĪTĀJI							KOKU KOPŠANA		
	Latīniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	Stumbra apkārtmērs, m	Koka augstums, m	Vainaga platums, m	Vēcm- posms	Vitalitāte	Vīspārējais un fiziskā stāvokļa novērtējums	Apraksts	Prioritāte	Darba stundas	Ieteikumi
6/053207	<i>Phellodendron amurense</i>	Amūras korķkoks	1,08; 1,52	~ 20	~ 8	V3	augsta	ļoti vērtīgs 5	Divi koki grupā, kas veido vienu vainaga sistēmu. Centrālajam stumbram ir plaši koksnes bojājumi. Otrs stumbrs vairāk attīstījies kā skeletzars.	C	~ 5,5	Sauso zaru izzāģēšana. D virzienā galotnes konkurenta īsināšana. A virzienā sānzuņu īsināšana.
7/053208	<i>Abies balsamea</i>	Balzāma baltegle	1,07	~ 17	~ 2	V3	vidēja	vērtīgs 6	Koks aug akmeņu mūrētā norobežotā puķu dobē. Šis mūrējums atrodas ~1m rādiusā no koka stumbra. Vainags attīstīts A virzienā, un tas tiek noņemts no blakus esošajiem kokiem.	D		Kopšana nav nepieciešama.
8/053209	<i>Thuja occidentalis</i>	Rietumu tūja	0,81; 1,24	~ 8	~ 4	V3	vidēja	vērtīgs 5	Koki aug grupā. Lielākajai, labāk attīstītajai tūjai ir apzāģēti apakšējie zari paceļot vainagu un noņemot vainagu no elektrības staba, kas atrodas ~2,5m attālumā no sakņu kakla Z virzienā. Koki ir no 6m-8m augsti un vainagi no 2m- 4m plati.	D		Kopšana nav nepieciešama.
9/053210	 <i>Tilia cordata</i>	parastā liepa	1,41; 2,70	~ 22	~ 20	V3	vidēja	ļoti vērtīgs 5	Koks ir dabas daudzveidībai nozīmīgs un potenciāls dižkoks. Koka stumbrs lejas daļā ir sasāļies divās asīs. Z virzienā ir lūzis liels skeletzars, kur izveidojies dobums un šobrīd tur putni ir izveidojuši ligzdu.	A	~ 14,0	Sauso, bīstamo zaru izzāģēšana, vainaga augšdaļas redukcija un statiskās sistēmas uzstādīšana.
10/053211	<i>Picea pungens</i>	asā egle	1,56	~ 20	~ 6	V3	augsta	ļoti vērtīgs 7		D		Kopšana nav nepieciešama.
11/053212	<i>Picea glauca</i>	Kanādas egle	0,86; 0,87	~ 17	~ 5	V3	vidēja	vērtīgs 7	Koks aug grupā ar citiem kokiem. Mazāk attīstītā egle ir ieaugusi lielās egles vainagā, un veido blīvu vainaga sānu.	D		Kopšana nav nepieciešama.
12/053213	<i>Pinus nigra</i>	melnā priede	0,72	~ 16	~ 2	V3	zema	vērtīgs 5	Koks lēnām iet bojā. Vainags neatjaunojas. Stumbra lejas daļā ir nozāģēta otra ass.	D		Kopšana nav nepieciešama.

*Bīstams koks līdz tā sakopšanas brīdim var radīt nopietnus draudus cilvēkiem, veselībai un īpašumam.

KOKU NOVĒRTĒJUMA TABULA

Nr.p.k.	NOSAUKUMS		PAMATRĀDĪTĀJI							KOKU KOPŠANA		
	Latīniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	Stumbra apkārtmērs, m	Koka augstums, m	Vainaga platums, m	Vēcm- posms	Vitalitāte	Vispārējais un fiziskā stāvokļa novērtējums	Apraksts	Prioritāte	Darba stundas	Ieteikumi
13/053214	 <i>Pinus cembra</i>	Eiropas ciedrupriede	2,07	~ 13	~ 6	V3	zema	ļoti vērtīgs 6	Koks tiek noņemts no R virzienā esošajām vīksnām. Zaru galos ir pušķīši ar pāris dzīvām skujiņām. Vainaga zari ir augšup vērsti.	D		Kopšana nav nepieciešama.
14/053215	<i>Abies x phanerolepis</i>	Veiča baltegle	1,03; 1,05	~ 16	~ 4	V3	augsta	ļoti vērtīgs 8	Koks stumbra lejas daļā dalās divās asīs.	D		Kopšana nav nepieciešama.
15/053216	<i>Larix decidua</i>	Eiropas lapegle	1,54	~ 21	~ 6	V2	augsta	ļoti vērtīgs 8		D		Kopšana nav nepieciešama.
16/053217	 <i>Acer saccharinum</i>	sudraba kļava	2,98	~ 17	~ 16	V3	vidēja	ļoti vērtīgs 5	Koks ~2,5m augstumā dalās divās asīs, kas ir sašķēlies līdz gandrīz stumbra lejasdaļai. Pastāv liels risks, ka A virzienā vērstā ass var nogāzties. Vainags ir vērsti D virzienā prom no Z esošā meža. Koks ir bīstams!	A!	~ 12,0	Vainaga redukcija samazinot vainagu par aptuveni 3m. Statiskās sistēmas uzstādīšana un dinamiskās astoņu tonnu sistēmas uzstādīšana vainaga augšdaļā.
17/053218	<i>Juglans cinerea</i>	pelēkais rieksītkoks	0,53; 1,03	~ 17	~ 8	V4	vidēja	mazvērtīgs 5	Kokam ir atmirusi galotnes daļa. Koks aug mežā, noņemjumā starp citiem kokiem.	D		Kopšana nav nepieciešama.
18/053219	<i>Juglans cinerea</i>	pelēkais rieksītkoks	0,98; 1,23; 1,46; 1,65	~ 17	~ 10	V3	vidēja	vērtīgs 5	Koks stumbra lejas daļā dalās divās asīs. Vienai no asīm ir attīstījušies apakšējie tālu izejoši skeletzari. Otrai asij ir nolūzis masīvs skeletzars. Nolūzušā ass veido atvases, kas liecina, ka tā ir apsakņojusies. Vainags ir vērsti D virzienā un tiek noņemts no Z esošā meža.	D		Kopšana nav nepieciešama.
19/053220	<i>Pinus strobus</i>	Veimuta priede	0,50; 0,85; 0,85	~ 14	~ 3	V2	vidēja	ļoti vērtīgs 8	Trīs priedes grupā. Koki aug mežā starp citām priedēm. Koki tiek noņemti no blakus esošajiem kokiem. Mazāk attīstītais koks ir ~8m augsts, pārējās divas ir ~14m augstas.	D		Kopšana nav nepieciešama.

* Bīstams koks līdz tā sakopšanas brīdim var radīt nopietnus draudus cilvēka dzīvībai, veselībai un īpašumam.

KOKU NOVĒRTĒJUMA TABULA

Nr.p.k.	NOSAUKUMS		PAMATRĀDĪTĀJI							KOKU KOPŠANA		
	Latīniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	Stumbra apkārtmērs, m	Koka augstums, m	Vainaga platums, m	Vēcumposms	Vitalitāte	Vispārējais un fiziskā stāvokļa novērtējums	Apraksts	Prioritāte	Darba stundas	Ieteikumi
20/053221	<i>Larix russica</i>	Krievijas lapegle	0,88; 0,89; 1,43; 1,58	~ 22	~ 6	V3	augsta	ļoti vērtīgs 7	Koki aug meža zonā, grupā. Ap kokiem plaši attīstās Lazdu liepu sējeņi. Teritorija ir aizaugusi ar sējeņiem, un krūmiem. Koku augstumi ir no 17-22m, vainagu platumi no 2 – 6m.	D		Kopšana nav nepieciešama.
21/053222	<i>Larix x kaempferi</i>	Japānas lapegle	1,84	~ 23	~ 8	V3	augsta	ļoti vērtīgs 8	Koks aug mežā.	D		Kopšana nav nepieciešama.
22/053223	<i>Larix x kaempferi</i>	Japānas lapegle	0,82; 0,86; 0,93; 1,25; 1,27	~ 22	~ 5	V2	augsta	ļoti vērtīgs 8	Piecas lapegles grupā. Koki aug mežā pie aizaugušas teritorijas. Koku augstumi ir no 20-22m, platumi no 3 – 5m	D		Kopšana nav nepieciešama.
23/053224	<i>Larix russica</i>	Krievijas lapegle	1,43	~ 22	~ 8	V3	augsta	ļoti vērtīgs 8	Koks aug mežā.	D		Kopšana nav nepieciešama.
24/053225	<i>Larix russica</i>	Krievijas lapegle	1,05; 1,07; 1,24	~ 21	~ 5	V2	augsta	vērtīgs 7	Trīs lapegles rindā, koki aug blakus citām lapeglēm.	D		Kopšana nav nepieciešama.
25/053226	<i>Larix x kaempferi</i>	Japānas lapegle	1,92	~ 23	~ 10	V3	vidēja	ļoti vērtīgs 6	Vainags zemu zarojās. Koks aug mežā. Plaši attīstās sējeņi.	D		Kopšana nav nepieciešama.
26/053227	<i>Larix x kaempferi</i>	Japānas lapegle	1,91	~ 23	~ 10	V3	vidēja	ļoti vērtīgs 6	Vainags zemi zarojās, vairāki attīstīti tālizejoši sānzari. No kokiem D virzienā ir jaunāki lapegļu sējeņi.	D		Kopšana nav nepieciešama.
27/053228	<i>Larix x kaempferi</i>	Japānas lapegle	1,53	~ 23	~ 8	V3	vidēja	vērtīgs 7	Koks aug rindā ar pārējām lapeglēm. D virzienā no koka ir plaša lapegļu audze.	D		Kopšana nav nepieciešama.
28/053229	<i>Larix x kaempferi</i>	Japānas lapegle	2,78	~ 24	~ 10	V3	vidēja	ļoti vērtīgs 7	Koks stumbra lejas daļā ~1,5m augstumā dalās divās līdzvērtīgās asīs.	D		Kopšana nav nepieciešama.
29/053230	<i>Larix x kaempferi</i>	Japānas lapegle	1,98	~ 23	~ 6	V3	vidēja	vērtīgs 6	Robežu stādījumi.	D		Kopšana nav nepieciešama.
30/053231	<i>Larix x kaempferi</i>	Japānas lapegle	1,49	~ 23	~ 6	V3	vidēja	vērtīgs 6	Robežu stādījumi.	D		Kopšana nav nepieciešama.
31/053232	<i>Larix x kaempferi</i>	Japānas lapegle	1,78	~ 23	~ 6	V3	vidēja	vērtīgs 6	Robežu stādījumi.	D		Kopšana nav nepieciešama.
32/053233	<i>Larix x kaempferi</i>	Japānas lapegle	2,04	~ 23	~ 6	V3	vidēja	vērtīgs 6	Robežu stādījumi.	D		Kopšana nav nepieciešama.
33/053234	<i>Larix x kaempferi</i>	Japānas lapegle	1,72	~ 23	~ 6	V3	vidēja	vērtīgs 6	Robežu stādījumi.	D		Kopšana nav nepieciešama.

* Bistams koks līdz tā sakopšanas brīdim var radīt nopietnus draudus cilvēka dzīvībai, veselībai un īpašumam.

KOKU NOVĒRTĒJUMA TABULA

Nr.p.k.	NOSAUKUMS		PAMATRĀDĪTĀJI							KOKU KOPŠANA		
	Latīniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	Stumbra apkārtmērs, m	Koka augstums, m	Vainaga platums, m	Vēcumposms	Vitalitāte	Vispārējais un fiziskā stāvokļa novērtējums	Apraksts	Prioritāte	Darba stundas	Ieteikumi
34/053235	<i>Larix x kaempferi</i>	Japānas lapegle	2,24	~ 24	~ 10	V3	augsta	ļoti vērtīgs 7	Kokam zemu attīstās pirmie skeletzari.	D		Kopšana nav nepieciešama.
35/053236	<i>Larix x kaempferi</i>	Japānas lapegle	2,43	~ 23	~ 10	V3	vidēja	ļoti vērtīgs 7	Koks zemu zarojas ar tālu izejošiem skeletzariem.	D		Kopšana nav nepieciešama.
36/053237	<i>Larix x kaempferi</i>	Japānas lapegle	1,92	~ 22	~ 8	V3	vidēja	ļoti vērtīgs 7	Koka vainaga zonā attīstās sāņņi un krūmāji. Vainagi attīstās A virzienā. Zemu attīstās pirmie skeletzari.	D		Kopšana nav nepieciešama.
37/053238	<i>Larix x kaempferi</i>	Japānas lapegle	1,42	~ 22	~ 8	V3	vidēja	ļoti vērtīgs 7	Koka vainaga zonā attīstās sāņņi un krūmāji. Vainagi attīstās A virzienā. Zemu attīstās pirmie skeletzari.	D		Kopšana nav nepieciešama.
38/053239	<i>Larix gmelinii</i>	Daurijas lapegle	1,66	~ 21	~ 6	V2	augsta	ļoti vērtīgs 8	Koks aug mežā starp citiem kokiem.	D		Kopšana nav nepieciešama.
39/053240	<i>Abies balsamea</i>	Balzāma baltegle	0,71 ; 1,33	~ 16	~ 4	V2	vidēja	ļoti vērtīgs 7	Divi koki grupa. Koki aug mežā. Vainagi ir sektoriāli attīstīti, un tiek noņēti no blakus esošajiem kokiem. Vainagu platumi ir no 2 līdz 4m.	D		Kopšana nav nepieciešama.
40/053241	<i>Abies sibirica</i>	Sibīrijas baltegle	1,05; 1,21; 1,54	~ 20	~ 4	V3	vidēja	ļoti vērtīgs 7	Koki aug mežā, stādīti grupā.	D		Kopšana nav nepieciešama.
41/053242	<i>Larix sp.</i>	lapegļu suga	1,42	~ 22	~ 5	V2	augsta	vērtīgs 8	Aug mežā starp citām ne tik attīstītām lapeglēm.	D		Kopšana nav nepieciešama.
42/053243	<i>Larix sp.</i>	lapegļu suga	1,15	~ 22	~ 5	V2	augsta	vērtīgs 8	Aug mežā starp citām ne tik attīstītām lapeglēm.	D		Kopšana nav nepieciešama.
43/053244	<i>Larix decidua</i>	Eiropas lapegle	1,69	~ 22	~ 6	V2	augsta	ļoti vērtīgs 7		D		Kopšana nav nepieciešama.
44/053245	<i>Larix sp.</i>	lapegļu suga	1,93	~ 23	~ 6	V3	vidēja	vērtīgs 8	Koks aug mežā.	D		Kopšana nav nepieciešama.
45/053246	<i>Larix sp.</i>	lapegļu suga	1,54	~ 23	~ 6	V3	vidēja	vērtīgs 7	Koks aug mežā.	D		Kopšana nav nepieciešama.
46/053247	<i>Larix decidua</i>	Eiropas lapegle	1,75	~ 23	~ 6	V3	vidēja	vērtīgs 7	Koks aug mežā.	D		Kopšana nav nepieciešama.
47/053248	<i>Larix decidua</i>	Eiropas lapegle	2,21	~ 23	~ 8	V3	vidēja	vērtīgs 7	Koks aug mežā.	D		Kopšana nav nepieciešama.
48/053249	<i>Larix decidua</i>	Eiropas lapegle	1,87	~ 23	~ 8	V3	vidēja	ļoti vērtīgs 7		D		Kopšana nav nepieciešama.

* Bīstams koks līdz tā sakopšanas brīdim var radīt nopietnus draudus cilvēka dzīvībai un īpašumam.

KOKU NOVĒRTĒJUMA TABULA

Nr.p.k.	NOSAUKUMS		PAMATRĀDĪTĀJI							KOKU KOPŠANA		
	Latīniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	Stumbra apkārtmērs, m	Koka augstums, m	Vainaga platums, m	Vecumposms	Vitalitāte	Vērtējums un fiziskā stāvokļa novērtējums	Apraksts	Prioritāte	Darba stundas	Ieteikumi
49/053250	<i>Larix decidua</i>	Eiropas lapegle	1,36; 1,42; 1,43	~ 23	~ 5	V2	augsta	vērtīgs 7	Koki aug grupā. Koki aug ~2m attālumā viens no otra. Vainagi ir šauri, vāji attīstīti.	D		Kopšana nav nepieciešama.
50/053251	<i>Larix russica</i>	Krievijas lapegle	1,62; 1,36; 1,72	~ 22	~ 5	V3	vidēja	vērtīgs 7	Trīs koki grupā. Kok aug lapegļu stādījumos.	D		Kopšana nav nepieciešama.
51/053252	<i>Larix russica</i>	Krievijas lapegle	1,45	~ 23	~ 6	V3	vidēja	vērtīgs 8	Koks aug mežā, starp pārējām lapeglēm. Diezgan blīvā stādījumā ~4m attālumā cita no citas.	D		Kopšana nav nepieciešama.
52/053253	<i>Larix russica</i>	Krievijas lapegle	1,33	~ 21	~ 4	V3	vidēja	vērtīgs 8	Koks aug mežā, starp parasto liepu mežu un lapegļu audzi.	D		Kopšana nav nepieciešama.
53/053254	<i>Larix gmelinii</i>	Daurijas lapegle	1,23; 1,67	~ 22	~ 6	V2	augsta	vērtīgs 8	Divas lapegles grupā. Kokiem ir plēkšņaina miza. Nav izveidojusies kreve, kā pārējām lapeglēm. Kokam ir mazas skujuas.	D		Kopšana nav nepieciešama.
54/053255	<i>Thuja occidentalis</i>	Rietumu tūja	0,37	~ 5	~ 2	V3	vidēja	vērtīgs 7	Koks aug mežā.	D		Kopšana nav nepieciešama.

* Bīstams koks līdz tā sakopšanas brīdim var radīt nopietnus draudus cilvēka dzīvībai, veselībai un īpašumam.

Dižkoka uzmērīšanas anketa (koks ar Nr. 053201)

APSEKOTĀJS - vārds, uzvārds		Daiga Strēle, Arita Trimalniece	
DATUMS, dd.mm.gggg.		19.09.2018.	
* SUGA		Salix alba - baltais vītols	
<u>KOKA VIETĒJAIS NOSAUKUMS</u>			
* KOKA ATRAŠANĀS VIETA	KOORDINĀTES (x vai A)		x=57,5492171
	un (y vai Z)		y=25,5995141
	Vai pievienota karte ar atzīmētu atrašanās vietu		jā/nē
<u>ADRESE (piesaiste)</u>		Brenguļu "Čiekuržu" dendroloģiskie stādījumi. Zemes vien. kad. apz. Nr. 96460030144	
* STUMBRA apkārtmēra noteikšana	<u>virs zemes,</u> <u>m</u>	<u>Mēr. augst.</u> <u>apkārtmērs</u>	1,3 vai cits:
	<u>1.3 m virs sakņu kakla</u>		7,15
<u>KOKA augstums, m</u>		~13	
<u>VAINAGA maksimālais RĀDIUSS, m</u>		Z=0; D=6; A=3; R=1	
<u>Vainaga forma</u>		Koka vainags ticis galotņots, ir attīstījušās vairākas asis no kurām dažas ir izlūzušās, veidojot disbalansētu vainagu, savērušos upes virzienā.	
Ja VAIRĀKI stumbri	<u>Stumbru SKAITS</u>		1
	<u>Sadalīšanās augstums, m</u>		~2,5
<u>Savdabības</u>		Vainaga zonā ~2 m attālumā Z virzienā aug jauna perspektīva eglīte.	
<u>Stāvoklis, 1_miris -2-3-4-5_ideāls</u>		2	
<u>BOJĀJUMI</u>		Koks ir galotņots. No galotņojuma vietas ir attīstījušās vairākas konkurējošas asis ar vājiem savienojumiem pie stumbra. Plaši stumbra bojājumi ar atmirušu koksni, atsevišķas asis ir nolūzušās. Koks ir uz sabrukšanas robežas un to nav iespējams saglabāt.	
APDRAUDĒJUMI	<u>pakāpe, 1-2-3-4-5</u>		1
	<u>veids</u>		Atlikušās asis no pašmasas var nolūzt.
<u>Koka NOVIETOJUMS (atsevišķi, parkā, mežmalā, alejā...)</u>		Koks aug atsevišķi pie blakus esošas pirtiņas.	
<u>AINAVAS apraksts (reljefs, biotopi,...)</u>		Koks aug nogāzes lejā pie upes, mitrā, regulāri aplūstošā vietā.	
<u>Koka AINAVISKUMS, 1-2-3-4-5</u>		1	
<u>AIZSARGĀJAMĀS SUGAS</u>		-	
<u>ROBEŽZĪMES, skaits</u>		-	
<u>APSAIMNIEKOŠANA -līdzšinējā</u>		Koks ticis galotņots.	
<u>APSAIMNIEKOŠANA - nepieciešamā</u>		Pilna vainaga redukcija - galotņošana, samazinot līdz drošam garumam un veicinot stresa zaru veidošanos. Šādā veidā samazinot risku dzīvībai asij nolūzt. Pēc kopšanas darbiem nav pieļaujams jaunajiem stresa zariem pilnvērtīgi attīstīties – šāda vainaga galotņošana būs nepieciešams atkārtot reizi piecos gados.	

Piezīmes:

- koordinātes nosaka pie koka stumbra, dienvidu pusē;
- zemes vienības kadastra apzīmējuma Nr.noteikts pēc www.kadastrs.lv pieejamās informācijas; koka atrašanās vieta noteikta aptuveni un tā ir precizējama;
- pie novērtējumiem „0”, ja nav vērtējuma;
- skaitlisko parametru (izmēri, novērtējums) ailēs rakstīt tikai skaitļus bez mērvienībām!

Uzrādītājs vai informācijas avoti	Veicot koku novērtējumu, apsekošanas brīdī.
Foto, skaits; Nr.	Skatīt esošo foto fiksāciju.
Piezīmes	Koks dabā, tabulā un plānā ar Nr. 053201 .

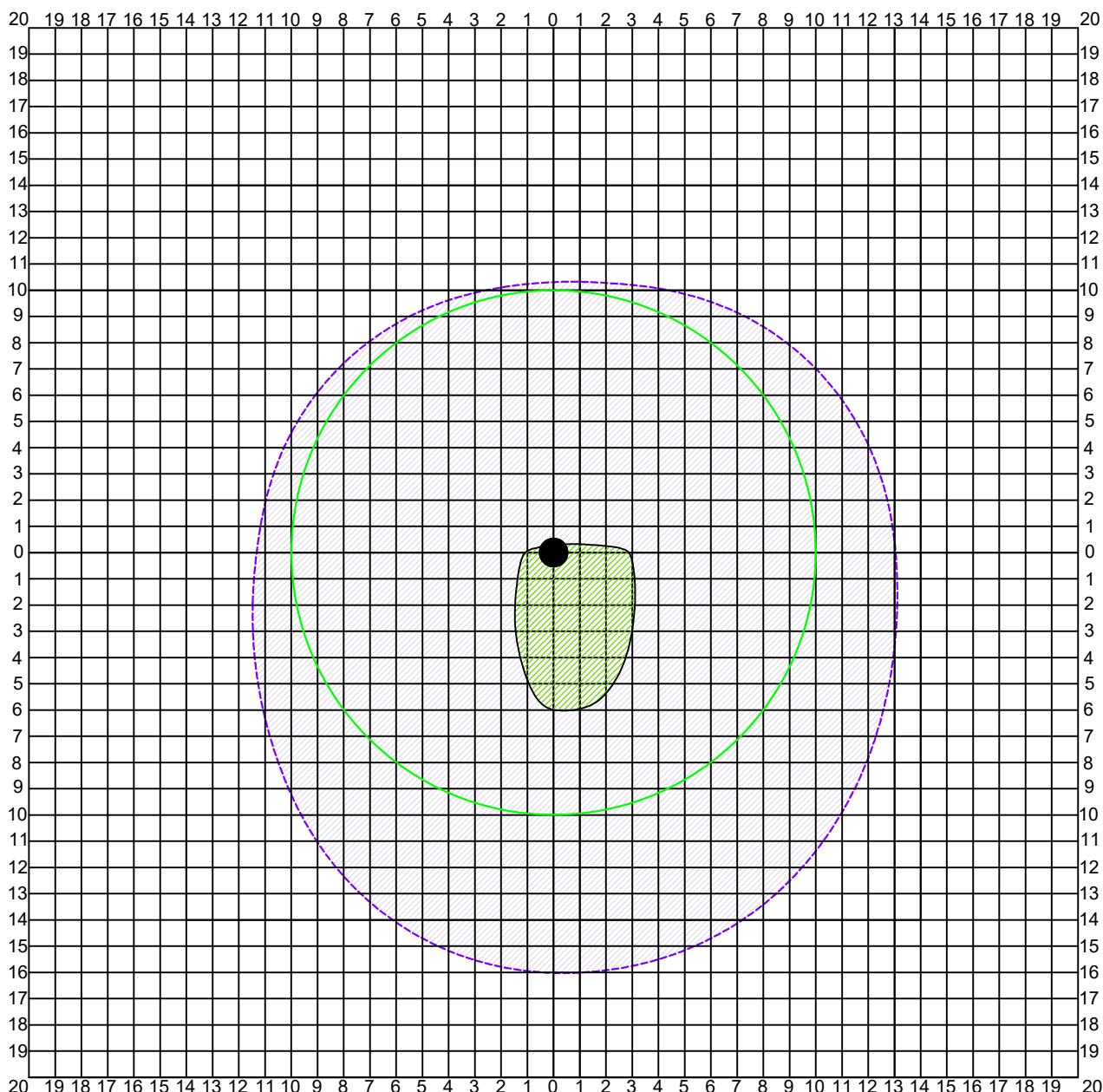
Esošās situācijas fotofiksācija
***Salix alba* (baltais vītols) koks Nr. 053201**

Piezīmes:

1. koordinātes nosaka pie koka stumbra, dienvidu pusē;
2. zemes vienības kadastra apzīmējuma Nr.noteikts pēc www.kadastrs.lv pieejamās informācijas; koka atrašanās vieta noteikta aptuveni un tā ir precizējama;
3. pie novērtējumiem „0”, ja nav vērtējuma;
4. skaitlisko parametru (izmēri, novērtējums) ailēs rakstīt tikai skaitļus bez mērvienībām!

KOKA VAINAGA PROJEKCIJAS SKICE IEVĒROJOT DEBESPUSES (stumbrs centrā)

PIEZĪMES

Valsts nozīmes dabas pieminekļa - dižkoka aizsardzības zona ir 10m rādiusā ap aizsargājamo koku, mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas ārējās malas. (MK noteikumi Nr.264)

KOKA VĒRTĪBAS NOVĒRTĒJUMS

	izcils koks
	ļoti vērtīgs koks
	vērtīgs koks
	mazvērtīgs koks
	nevērtīgs koks

		SIA LABIE KOKI eksperti Reģ. Nr. LV40103442491 Tel: +371 22007719 Adrese: Babītes nov., Babītes pag., Klīves, "Annas koku skola", LV2107
Brenguļu "Čiekuržu" dendroloģiskie stādījumi, Brenguļu pagasts, Beverīnas novads Objekts:		Dabas aizsardzības pārvalde Pasūtītājs:
Novērtēja:	Daiga Strēle	
Rasēja:	Arita Trimalniece	
KOKA VAINAGA PROJEKCIJAS SKICE (koks Nr.053201)		
Rasējums:		
Datums:	15.10.2018	Mērogs: 1:250
		Lapa: 38

Dižkoka uzmērīšanas anketa (koks ar Nr. 053214)

APSEKOTĀJS - vārds, uzvārds		Daiga Strēle, Arita Trimalniece
DATUMS, dd.mm.gggg.		19.09.2018.
<u>* SUGA</u>		<i>Pinus cembra</i> – Eiropas ciedrupriede
<u>KOKA VIETĒJAIS NOSAUKUMS</u>		
* KOKA ATRAŠANĀS VIETA	KOORDINĀTES (x vai A)	x=57,5494379
	un (y vai Z)	y=25,6015362
	Vai pievienota karte ar atzīmētu atrašanās vietu	jā/nē
<u>ADRESE (piesaiste)</u>		Brenguļu “Čiekuržu” dendroloģiskie stādījumi. Zemes vien. kad. apz. Nr. 96460030144
* STUMBRA apkārtmēra noteikšana	<u>virs zemes,</u> <u>m</u>	<u>Mēr. augst.</u> <u>apkārtmērs</u>
	1.3 m virs sakņu kakla	1,3 vai cits:
<u>KOKA augstums, m</u>		2,07
<u>VAINAGA maksimālais RĀDIUSS, m</u>		~13
<u>Vainaga forma</u>		Z=1,5; D=5; R=3; A=5;
Vainaga zari ir augšup vērsti, vainags ir nomākts, jo tiek noēnots no blakus esošiem kokiem. Dēļ noēnojuma koka vainags neatjaunojās un iet bojā.		
Ja VAIRĀKI stumbri	<u>Stumbru SKAITS</u> <u>Sadalīšanās augstums, m</u>	1
<u>Savdabības</u>		
<u>Stāvoklis, 1_{miris}-2-3-4-5_{ideāls}</u>		3
<u>BOJĀJUMI</u>		Nav novērojami ārēji bojājumi.
APDRAUDĒJUMI	<u>pakāpe, 1-2-3-4-5</u>	5
	<u>veids</u>	
<u>Koka NOVIETOJUMS (atsevišķi, parkā, mežmalā, alejā...)</u>		Koks aug starp citiem lapu kokiem, parastā vīksna.
<u>AINAVAS apraksts (reljefs, biotopi,...)</u>		Koks aug nogāzē netālu no upes, mitrā, barības vielām bagātīgā augsnē.
<u>Koka AINAVISKUMS, 1-2-3-4-5</u>		1
<u>AIZSARGĀJAMĀS SUGAS</u>		
<u>ROBEŽZĪMES, skaits</u>		
<u>APSAIMNIEKOŠANA -līdzšinējā</u>		Nav veikta
<u>APSAIMNIEKOŠANA - nepieciešamā</u>		Ņemot vērā koka vainagu un atrašanās vietu, kokam nav nepieciešams veikt kopšanas vai saglabāšanas darbus. Blakus esošās parastās vīksnas ir ainaviski vērtīgas un būtu vēlams saglabāt.
<u>Uzrādītājs vai informācijas avoti</u>		Veicot koku novērtējumu, apsekošanas brīdī.
Foto, skaits; Nr.		Skatīt esošo foto fiksāciju.
<u>Piezīmes</u>		Koks dabā, tabulā un plānā ar Nr. 053214.

Piezīmes:

1. koordinātes nosaka pie koka stumbra, dienvidu pusē;
2. zemes vienības kadastra apzīmējuma Nr.noteikts pēc www.kadastrs.lv pieejamās informācijas; koka atrašanās vieta noteikta aptuveni un tā ir precizējama;
3. pie novērtējumiem „0”, ja nav vērtējuma;
4. skaitlisko parametru (izmēri, novērtējums) ailēs rakstīt tikai skaitļus bez mērvienībām!

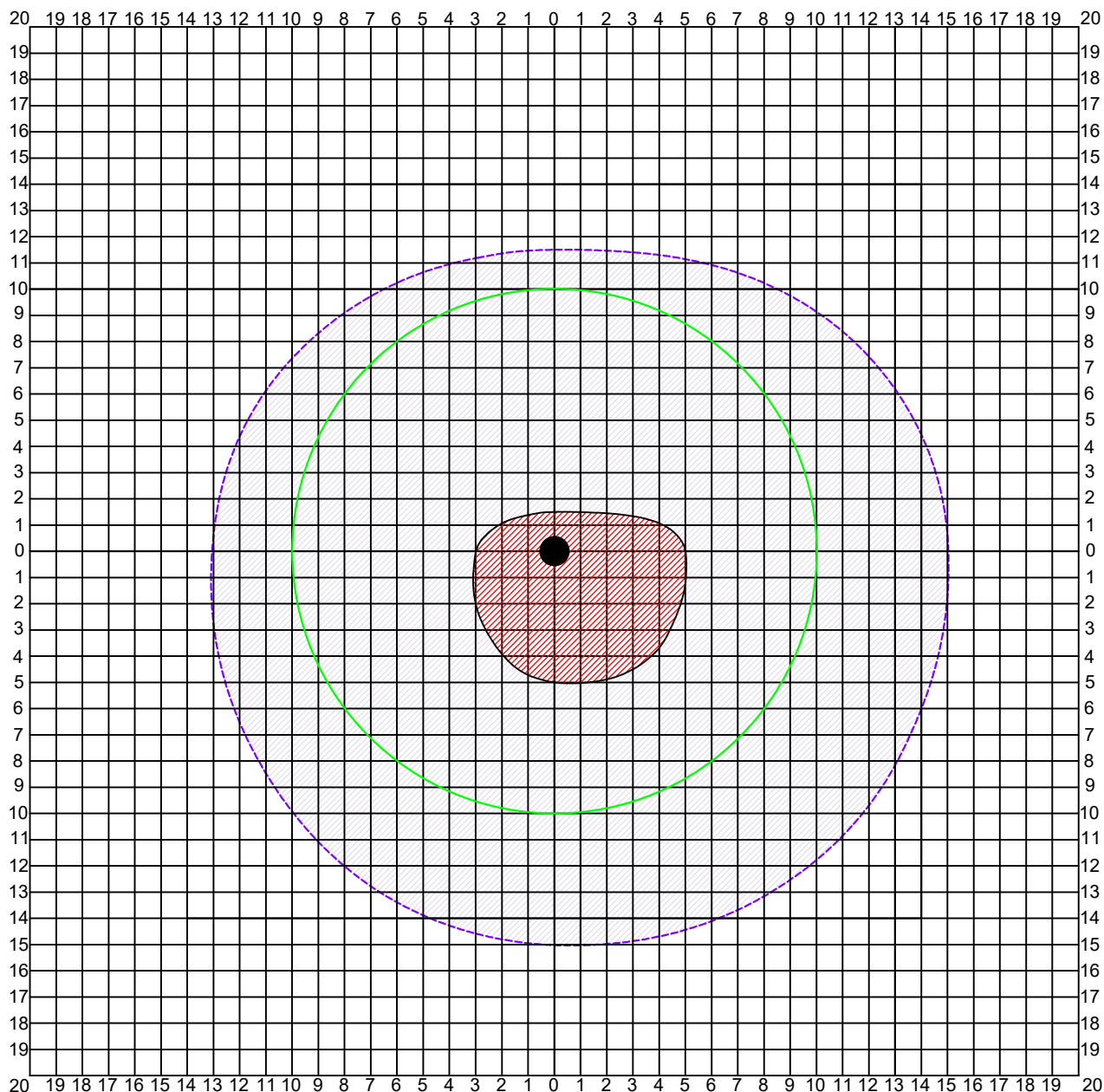
Esošās situācijas fotofiksācija
***Pinus cembra* (Eiropas ciedrupriede) koks Nr. 053214**

Piezīmes:

1. koordinātes nosaka pie koka stumbra, dienvidu pusē;
2. zemes vienības kadastra apzīmējuma Nr.noteikts pēc www.kadastrs.lv pieejamās informācijas; koka atrašanās vieta noteikta aptuveni un tā ir precizējama;
3. pie novērtējumiem „0”, ja nav vērtējuma;
4. skaitlisko parametru (izmēri, novērtējums) ailēs rakstīt tikai skaitļus bez mērvienībām!

KOKA VAINAGA PROJEKCIJAS SKICE IEVĒROJOT DEBESPUSES (stumbrs centrā)

PIEZĪMES

Valsts nozīmes dabas pieminekļa - dižkoka aizsardzības zona ir 10m rādiusā ap aizsargājamo koku, mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas ārējās malas. (MK noteikumi Nr.264)

KOKA VĒRTĪBAS NOVĒRTĒJUMS

	izcils koks
	ļoti vērtīgs koks
	vērtīgs koks
	mazvērtīgs koks
	nevērtīgs koks

SIA LABIE KOKI eksperti
Reģ. Nr. LV40103442491
Tel: +371 22007719
Adrese: Babītes nov.,
Babītes pag., Klīves,
"Annas koku skola",
LV2107

Brenguļu "Čiekuržu"
dendroloģiskie stādījumi,
Brenguļu pagasts, Beverīnas novads

Objekts:

Dabas
aizsardzības
pārvalde

Pasūtītājs:

Novērtēja:

Daiga Strēle

Rasēja:

Arita Trimalniece

KOKA VAINAGA PROJEKCIJAS SKICE
(koks Nr.053214)

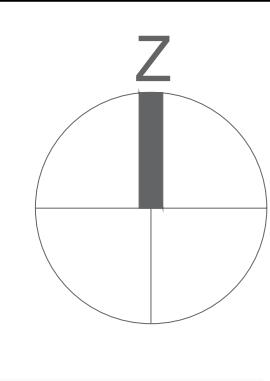
Rasējums:

15.10.2018
Datums:

1:250
Mērogs:

41
Lapa:

Piezīmes:
1.Valsts nozīmes dabas piemineklis - dižkoka aizsardzības zona ir 10m rādiusā ap aizsargājamo koku, mērot no aizsargājama koka vainaga projekcijas ārējās malas. (MK noteikumi Nr.264)
2.Valsts nozīmes aizsargājamo koku novērtējuma anketas skatīt pielikumā "Dižkoku uzmērīšanas anketas"
3.Koka sakņu zona sniedzas būtiski tālāk par vainaga projekciju uz zemes. Jebkāda nevēlama darbība koka sakņu zonā (īpaši kritiskā) var būtiski ietekmēt koka fizisko stāvokli.
4.Koka sakņu zonā aizliegts novietot būvniecības vagoniņus, braukt, veikt zemes pieblīvēšanu, piebēršanu, izkraut būvmateriālus un veikt citas darbības, kas varētu kaitēt kokiem. Nav ieteicams veikt būvdarbus, rakšanas darbus, vai arī jāievēro īpaši aizsardzības pasākumi tos veicot.
5.Plāna sagatavošanai izmantoti dati no www.kadastrs.lv un www.ozols.daba.gov.lv
6.Koks rada apdraudējumu, kamēr nav veikti sakopšanas darbi vai koka likvidācija. Apdraudošs koks var radīt nopietnus draudus cilvēka dzīvībai, veselībai un īpašumam.

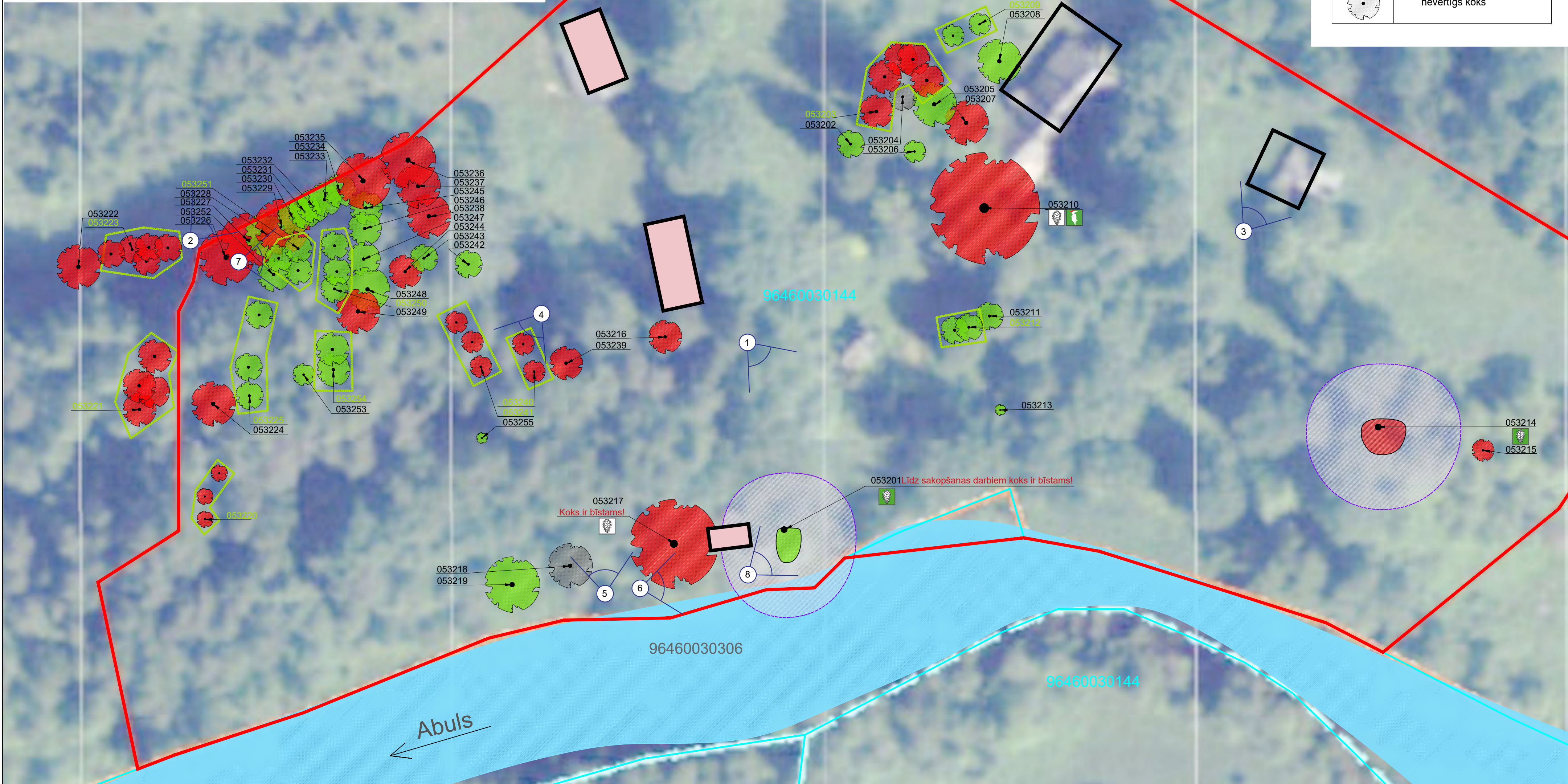

KOKA VĒRTĪBAS NOVĒRTĒJUMS

	izcils koks
	ļoti vērtīgs koks
	vērtīgs koks
	mazvērtīgs koks
	nevērtīgs koks

PIEŅEMTIE APZĪMĒJUMI

	esošs koks
	dendroloģisko stādījumu robeža
	zemes vienību kadastrālās robežas
	053205 novērtētā koka Nr. dabā un izpētes tabulā
	053212 koku grupas Nr. dabā un izpētes tabulā/ piezīmes par koku grupu
	koku grupa
	virszemes ūdenskrātuves un ūdensteces
	esošas ēkas
	ēku pamati
	koks ir valsts nozīmes dižkoks
	koks ir potenciāls dižkoks
	kokam ir ekoloģiska vērtība
	skatu lēņķis
	dižkoka aizsardzības zona

	SIA LABIE KOKI eksperti Reģ. Nr. LV40103442491 Tēl: +371 22007719 Adrese: Babītes nov., Babītes pag., Klīves, "Annas koku skola", LV2107
Brenguļu "Čiekuržu" dendroloģiskie stādījumi, Brenguļu pagasts, Beverīnas novads	Dabas aizsardzības pārvalde
Objekts:	Pasūtītājs:
Novērtēja:	Daiga Strēle
Rasēja:	Arita Trimalniece
KOKU NOVĒRTĒJUMA PLĀNS	
Rasējums:	
Datums:	29.11.2018
Mērogs:	1:500
Lapa:	42 01

Dabas aizsardzības pārvaldei
 Baznīcas iela 7, Sigulda, LV-2150
 daba@daba.gov.lv

09.12.2018

Atzinums Nr. MM102/22

Aizsargājamo dendroloģisko stādījumu teritorijas "Brenguļu "Čiekuržu" dendroloģiskie stādījumi" dabas vērtību inventarizācija

Eksperts	Maija Medne
Eksperta sertifikāta Nr. un derīguma termiņš	Nr. 102 Biotopu grupa: zālāji (derīgs līdz 04.09.2021.) Biotopu grupas: meži un virsāji, purvi; sugu grupa: vaskulārie augi (derīgs līdz 29.08.2019.)
Atzinumā izvērtētās sugu un biotopu grupas	Sugu grupa: vaskulārie augi; Biotopu grupas: zālāji, meži, purvi
Apsekošanas datums	2018. gada 30.augusts.
Ziņas par apsekojuma laika apstākļiem, ilgumu, platību, metodi	Apsekojuma laikā laikapstākļi piemēroti vizuālo novērojumu veikšanai, daļēji apmācies, gaisa temperatūra ~ +17 °C, vēja ātrums ~ 5-7 m/s. Teritorija apsekota izstaigājot dendroloģisko stādījumu un apkārtējās teritorijas ~ 2.8 ha platībā, veicot novērojumu pierakstus un vizuāli dokumentējot situāciju ar fotoaparātu (fotogrāfijas no apsekotās teritorijas apkopotas šī atzinuma 3. pielikumā). Īpaši aizsargājamo sugu atradnes pierakstītas GPS ierīcē, LKS 1992 Latvia TM sistēmā. Apsekojuma ilgums: 3 stundas. Atzinuma sagatavošanā izmantota informācija, kas iegūta apsekojuma laikā, kā arī ziņas no dabas datu pārvaldības sistēmas (DDPS) OZOLS.
Aizsardzības statuss	Dabas piemineklis: aizsargājamo dendroloģisko stādījumu teritorija "Brenguļu "Čiekuržu" dendroloģiskie stādījumi" (vietas kods: LV0470830).
Atzinuma sniegšanas mērķis (plānotā saimnieciskā darbība)	Aizsargājamo dendroloģisko stādījumu teritorijas "Brenguļu "Čiekuržu" dendroloģiskie stādījumi" dabas vērtību inventarizācija, dendroloģisko stādījumu statusa pamatotības izvērtēšana un robežu precizēšana.

1. VISPĀRĪGS PĒTĀMĀS TERITORIJAS APRAKSTS

Apsekotā teritorija - dabas piemineklis aizsargājamie dendroloģiskie stādījumi "Brenguļu "Čiekuržu" dendroloģiskie stādījumi" atrodas Beverīnas novada Brenguļu pagastā, Čiekuržos, Abula krastā (X:595762, Y:379691) (LKS 1992 Latvia TM) (skatīt kartoshēmu, 1. pielikums).

Dendroloģiskā stādījuma pašreizējā platība ir ~ 2.8 ha, tas atrodas uz vienas zemes vienības ar kadastra nr. 96460030144. Ģeogrāfiski teritorija atrodas Ziemeļvidzemes zemienē, Burtnieka līdzenumā, kur absolūtais augstums ir ~ 42 - 51 m v.j.l. Stādījumi atrodas paugurainā ainavā, kur nelieli pauguri mijas ar ieplakām, savukārt, virzienā uz upi ir lēzena, izteikta nogāze.

Dendroloģisko stādījumu teritorijas centrālajā, ziemeļaustrumu un austrumu daļā atrodas dažādas ēkas, no kurām vairākas nav apdzīvotas vai kalpo saimnieciskiem mērķiem, savukārt citas tiek nojauktas (1. attēls). Starp šīm ēkām ir nozīmīgākie dendroloģiskie stādījumi - dažādas svešzemju kokaugu sugas. Pēc SIA "LABIE KOKI eksperti" 2018. gada septembrī veiktā koku novērtējuma datiem, dendroloģiskā stādījuma teritorijā sastopami svešzemju kokaugu taksoni, kā asā egle *Picea pungens*, Kanādas egle *Picea glauca*, sudraba kļava *Acer saccharinum*, Sibīrijas ciedru priede *Pinus strobus*, kā arī dažādu sugu lapegles *Larix spp.* un baltegles *Abies spp.*

Teritorijas rietumu daļā dendroloģiskajā stādījumā daļēji iekļauta mežaudze ar trim meža nogabaliem. Nogabals Nr. 14 ir 9. vecuma klases liepu vēris; nogabals Nr. 13. ir 9. vecuma klases lapegļu audze (2. attēls) un nogabals Nr. 12 ir 5. vecuma klases lapegļu audze, kas sastādīta pārāk blīvi. Liepu un priežu nogabals atrodas uz vidēji stāvas nogāzes. Mežā nav daudz dabiskam mežam raksturīgu struktūru, tikai viena kritala un daži veci āra bērzi *Betula pendula*. Redzams, ka koki kādreiz ir stādīti rindās. Teritorijas dienvidrietumos, tuvāk upei, sāk parādīties arī svešzemju sugu kokaugi un ir uzstādīta informatīvā zīme laivotājiem.

Teritorijas dienvidu daļā, upes tuvumā ir pīlādžlapu sorbāriju *Sorbaria sorbifolia* audze, kas vietām tiek izcirsta. Upes krastā aug vairākas vecas parastās vīksnas *Ulmus laevis*, kuras cieš no bebru radītiem postījumiem (3. attēls).

Teritorijas austrumu daļā ruderāla zemsedze mijas ar dendroloģiskajiem stādījumiem. Zemsedzē novērojami tādi augi kā lielā nātre *Urtica dioica*, podagras gārša *Aegopodium podagraria*, kā arī dažādi potenciāli invazīvi augi kā sīkziedu sprigane *Impatiens parviflora*, Kanādas zeltslotiņa *Solidago canadensis*, ārstniecības ziepjusakne *Saponaria officinalis*, Japānas krūmsūrene *Reyonutria japonica* (4.attēls). Zemsedzē ir daudz parastās ievas *Padus avium* atvašu.

2. ĪSS PIEGULOŠĀS TERITORIJAS APRAKSTS

Dabas pieminekļa "Brenguļu "Čiekuržu" dendroloģiskie stādījumi" ziemeļu daļā teritorijai pieslēdzas daļēji apmežojusies zona, kur zālājs mijas ar atsevišķiem, tajā skaitā, lieliem kokiem un krūmiem. Teritorijas austrumos pieslēdzas intensīvi apsaimniekota, labiekārtota teritorija ar apdzīvotu viensētu. No dienvidiem stādījumus norobežo upe Abuls, ko ietekmē bebru darbība, savukārt uz rietumiem turpinās mežaudze ar liepām un priedēm.

Dendroloģiskajiem stādījumiem tuvākās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas ir NATURA 2000 vieta aizsargājamo ainavu apvidus "Ziemeļgauja", kas atrodas 5.5 km uz ziemeļrietumiem, kā arī mikroliegums mednim *Tetrao urogallus* - 5 km uz ziemeļaustrumiem.

3. DABAS VĒRTĪBAS APSEKOTAJĀ TERITORIJĀ

Dendroloģiskajos stādījumos "Brenguļu "Čiekuržu" dendroloģiskie stādījumi" sastopama viena īpaši aizsargājama suga (pēc Ministru kabineta noteikumiem Nr.396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" - spožā skudra *Lasius fuliginosus* (5.attēls), kā arī ierobežoti izmantojamā suga parka vīngliemezis *Helix pomatia* (6.attēls). Teritorijā konstatētas trīs spožās skudras ligzdas, kas atrodas vecu koku sakņu sistēmā.

Pēc SIA LABIE KOKI eksperti 2018.gada septembrī veiktās koku inventarizācijas datiem, dendroloģiskajos stādījumos konstatēti divi īpaši aizsargājami dabas objekti - dižkoki (definēti pēc Ministru kabineta noteikumu Nr.264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" 2. pielikumā uzrādītajiem stumbru apkārtmēriem 1.3 m augstumā no sakņu kakla). Šis un citi dendroloģiski nozīmīgi koki inventarizācijas nolūkos dabā numurēti ar plastikāta numuriem.

Dendroloģisko stādījumu teritorijā konstatētie dižkoki:

Nr. 53201- baltais vītols *Salix alba* (stumbra apkārtmērs 7.15 m) (8.attēls).

Nr. 53214 - Eiropas ciedrupriede *Pinus cembra* (stumbra apkārtmērs 2.07 m).

Dabas daudzveidības attīstībai potenciāli nozīmīgi ir visi vecie koki teritorijā, jo īpaši tādi, kuros ir esoši vai var veidoties dobumi. Piemēram, kokā Nr. 53210, parastajā liepā (8.attēls), dzīvo meža pūce *Strix aluco*, ko izdevās konstatēt pēc savāktā spalvu materiāla no dobuma, kā arī apsekojuma laikā novērot vizuāli.

4. PĒTĀMĀS TERITORIJAS LĪDZŠINĒJĀS APSAIMNIEKOŠANAS IZVĒRTĒJUMS, TĀS IETEKME UZ DENDROLOĢISKAJĀM UN DABAS VĒRTĪBĀM

Dendroloģiskajos stādījumos "Brenguļu "Čiekuržu" dendroloģiskie stādījumi" tiek veikta dažāda veida apsaimniekošana, piemēram, zāģētas pīlādžlapu sorbārijas un citi krūmi upes tuvumā. Koki zāģēti arī mežaudzē, kas atrodas teritorijas rietumos - izvākta miruši koksne, par ko liecina celmi. Teritorijas centrālajā daļā notikusi minimāla koku kopšana, piemēram, vainagu pacelšana. Lielais atvašu daudzums zemsedzē liecina, ka teritorija bijusi aizaugusi ar krūmiem, kas iepriekšējos gados nocirsti. Dažas no dendroloģisko stādījumu teritorijā esošajām ēkām tiek demontētas. Iepriekš dendroloģiskie stādījumi bijuši izmantoti izglītojošiem mērķiem, par ko liecina vietām teritorijā saglabājušās informatīvās zīmes ar koku sugu nosaukumiem (9.attēls).

Apsaimniekošanas darbības nav radījušas būtisku ietekmi uz teritorijā esošajām dabas vērtībām.

5. PĒTĀMĀS TERITORIJAS AIZSARGĀJAMO DABAS VĒRTĪBU LABVĒLĪGA AIZSARDZĪBAS STATUSA NODROŠINĀŠANAS PRASĪBAS UN DARBĪBAS

Aizliegtās un atļautās darbības dendroloģiskā stādījuma "Brenguļu "Čiekuržu" dendroloģiskie stādījumi" teritorijā definē MK noteikumu Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" 8.3. nodaļa, kur aprakstītas atļautās un aizliegtās darbības dendroloģiskajos stādījumos, kā arī 8.2. nodaļa, kur aprakstītas atļautās un aizliegtās darbības īpaši aizsargājama koka jeb dižkoka teritorijā.

Tā kā nozīmīgākā dabas vērtība dendroloģiskajā stādījumā ir tur sastopamā īpaši aizsargājamā suga spožā skudra, būtiski nodrošināt dzīvotspēju kokiem, kuru sakņu zonā

skudras mājō. Līdzvērtīga nozīme ir dendroloģiskajos stādījumos sastopamajiem dižkokiem. Lai nodrošinātu to ilgmūžību, vēlams koku vainagu sakopšana.

Lai piesaistītu teritorijai dabas daudzveidību, rekomendējoši ir iespēju robežās saglabāt visus vecos un dobumainos kokus. Ja nepieciešams, kokiem jāveic vainaga sakopšana, lai veicinātu to stabilitāti. Ja teritorijā plānota būvniecība vai labiekārtojums, būtiski ir ievērot koku kritisko, minimālo un optimālo sakņu aizsardzības zonu, kā arī nodrošināt kokiem stumbru un vainagu aizsardzību būvniecības laikā.

Teritorijas vispārējā vides stāvokļa uzlabošanā būtiski ir apkarot bebrus Abulā, lai turpmāk netiktu apdraudēti stādījumi. Jau tagad vairākas parastās vīksnas upes krastā ir būtiski bojātas vai pat nograuztas.

Tā kā teritorijā ir sastopamas vairākas potenciāli invazīvu lakstaugu sugas, būtu vēlams tās laicīgi apkarot, lai samazinātu turpmāku izplatīšanās iespēju. Teritorijā esošais zālājs jāpļauj, ja iespējams, vairākas reizes gadā un zāle jāaizvāc.

6. ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀ DENDROLOĢISKĀ STĀDĪJUMA STATUSA PAMATOTĪBAS IZVĒRTĒJUMS UN ROBEŽU KOREKCIJA

Dendroloģiskā stādījuma "Brenguļu "Čiekuržu" dendroloģiskie stādījumi" lielākā vērtība ir daudzie svešzemju kokaugu taksoni, kas sasnieguši iespaidīgus izmērus Latvijas klimatā. Īpaši aizsargājamām un ierobežoti izmantojamajām sugām, kas sastopamas teritorijā, ir tikai lokāla nozīme un to klātbūtne nedod būtisku argumentāciju īpaši aizsargājama dabas teritorijas statusa saglabāšanai vai atcelšanai. Lai lemtu par šīs teritorijas statusa pamatotību un par robežu korekciju, jāizvērtē stādījumā sastopamo kokaugu taksonu unikalitāte un izvietojums.

No sugu un biotopu redzespunkta, priekšlikumu teritorijas robežu izmaiņām nav.

7. KOPSAVILKUMS, SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

1. Aizsargājamie dendroloģiskie stādījumi "Brenguļu "Čiekuržu" dendroloģiskie stādījumi" atrodas Beverīnas novada Brenguļu pagastā, Čiekuržos, Abula krastā. Dendroloģiskā stādījuma pašreizējā platība ir ~ 2.8 ha.
2. Nozīmīgākās apsekotajā teritorijā konstatētās dabas vērtības ir īpaši aizsargājamā suga: spožā skudra, kā arī ierobežoti izmantojamā suga parka vīngliemezis. Nozīmīga dabas vērtība teritorijā ir veci un potenciāli dobumaini koki.
3. Līdz šim dendroloģiskā stādījuma teritorijā veiktās apsaimniekošanas darbības saistītas ar meža kopšanu - vecu koku zāģēšanu un izvākšanu, krūmu zāģēšanu plašākā zonā starp kokaugu stādījumiem, kā arī koku vainagu sakopšanu. Teritorijā tiek demontētas vairākas ēkas.
4. Lai saglabātu dabas vērtības dendroloģiskā stādījumā un apkārtējās teritorijās, jāsaglabā veci, dobumaini koki. Tie kalpos par mājvietu daudziem dzīvajiem organismiem, tajā skaitā, teritorijā jau konstatētajai īpaši aizsargājamajai sugai - spožajai skudrai.
5. Lai paildzinātu dižkoku dzīvi, rekomendējama koku vainaga sakopšana, tādējādi veicinot koku stabilitāti.
6. Dendroloģiskajos stādījumos sastopamajām īpaši aizsargājamajām sugām un dižkokiem ir lokāla nozīmība. Teritorijas robežu korekcijā būtiskākais faktors ir dendroloģisko vērtību unikalitāte un izvietojums, ko būtu jāizmanto par galveno argumentu robežu precizēšanai. No sugu un biotopu jomas aspekta, priekšlikumu dendroloģisko stādījumu robežu izmaiņām nav.

8. IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN INTERNETA RESURSI

1. Dabas datu pārvaldības sistēma OZOLS: <https://ozols.gov.lv>
2. Ministru kabineta noteikumi Nr.264 "*Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi*"
3. Ministru kabineta noteikumi Nr.396 "*Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu*".
4. Johnson O., More C., Collins tree guide, London, 2006
5. Sugu enciklopēdija Latvijas Daba <https://www.latvijasdaba.lv/>
6. Topogrāfiskā karte. <https://kartes.lgia.gov.lv/karte/>

Pielikumi:

1. Apsektās teritorijas kartoshēma un dabas vērtības 1:2000 - 1 lpp.;
2. Priekšlikums robežu izmaiņām, kartoshēma 1:2000 - 1 lpp;
2. Fotogrāfijas no apsektās teritorijas - 1 lpp.

Atzinums sagatavots uz 7 lapām, no tām - 2 pielikumi uz 2 lapām.

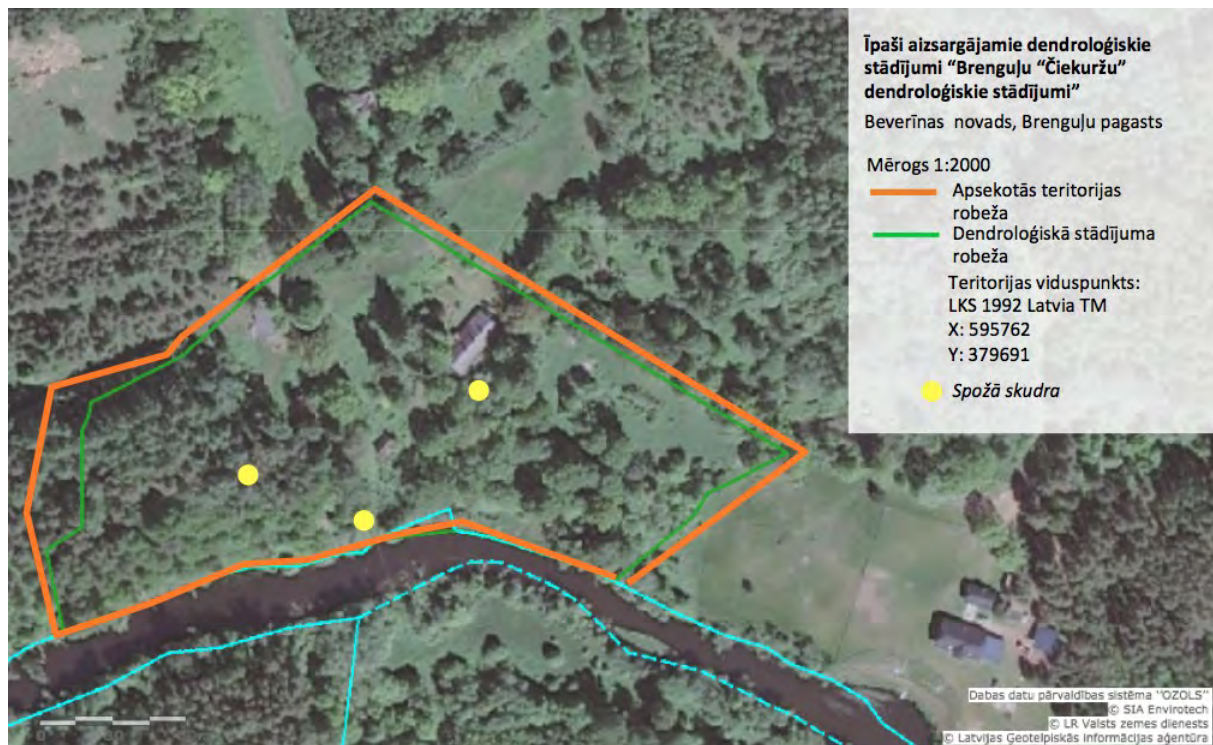
Atzinumu sagatavoja:

Sugu un biotopu jomas eksperte (sertifikāta Nr. 102) **Maija Medne**

(Tālrunis +371 26741537; e-pasts: majamedne@gmail.com)

Atzinuma MM102/22 Pielikums Nr. 1

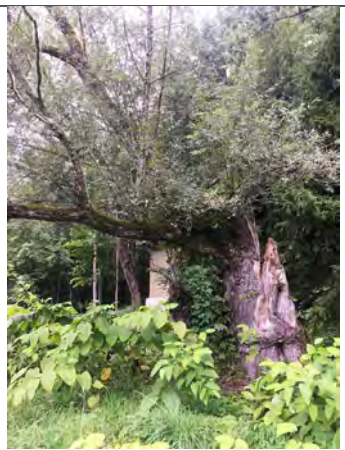
APSEKOTĀS TERITORIJAS KARTOSHĒMA 1:2000

Kartoshēmu sagatavoja: Maija Medne _____

Atzinuma MM102/22 Pielikums Nr. 2

FOTOGRĀFIJAS NO APSEKOTĀS TERITORIJAS

 1. attēls. Dendroloģiskie stādījumi un materiāli no demontētas ēkas.	 2. attēls. Lapeglu mežaudze teritorijas rietumos.	 3. attēls. Eirāzijas bebra radīti postījumi parastajai vīksnai.
 4. attēls. Japānas krūmsūrenes audze.	 5. attēls. Īpaši aizsargājamā suga - spožā skudra <i>Lasius fuliginosus</i>.	 6. attēls. Ierobežoti izmantojamā suga - parka vīngliemezis <i>Helix pomatia</i>.
 7. attēls. Dižkoks - vītols, kas atrodas teritorijas dienvidos, netālu no Abula upses.	 8. attēls. Veci, dobumaini koki.	 9. attēls. Informatīvā zīme ar kokauga sugu.